

MERE OG VILDERE NATUR I DANMARK

HB's 2. udkast til Danmarks Naturfredningsforenings NATURPOLITIK

UDKAST

INDHOLD

1. DANMARKS NATURFREDNINGSFORENING'S OVERORDNEDE VISION FOR DANMARKS NATUR	3
3. GIV NATUREN SIN EGEN LOV	12
4. GIV PLADS TIL NATUR.....	14
5. NATUREN PÅ LAND	20
6. NATUREN PÅ HAVET	29
7. BYNATUR.....	32
8. NATUREN SKAL VÆRE VORES ALLIEREDE I KLIMAKAMPEN.....	34

Danmarks Naturfredningsforenings Naturpolitik, maj 2022

DN's naturpolitik skal ses som et supplement til og i tæt sammenhæng med foreningens øvrige politikker som findes på vores hjemmeside <https://www.dn.dk/politikker/>. Naturpolitikken erstatter foreningens naturpolitik fra 2009.

Kontakt:

Ida Søndergaard, idas@dn.dk

Johannes Birk Schjelde, johannes@dn.dk

Bo Håkansson, boh@dn.dk

1. DANMARKS NATURFREDNINGSFORENING'S OVERORDNEDE VISION FOR DANMARKS NATUR

Den danske natur er vidunderlig. Men naturen i Danmark er, som i resten af verden, i krise. Nationalt og internationalt har vi i årtier forsøgt at beskytte naturen, men trods enkelte succeshistorier, er det ikke lykkedes - tabet af biologisk mangfoldighed fortsætter med stor hast. Derfor har vi alle et ansvar for at passe bedre på naturen. Lad os blive husket som de generationer der tager ansvar og vender tabet af biodiversitet og sikrer vores efterkommere et vildere og smukkere Danmark.

Vores liv kan formentlig fortsætte selvom en masse arter forsvinder for evigt. Der er tusindvis af insekter, fugle, planter og pattedyr som ikke er direkte nyttige eller nødvendige for os mennesker. Men vi efterlader da en langt fattigere natur og fattigere naturoplevelser til vores efterkommere, når arter forsvinder i antal eller forsvinder for evigt. Et stort tab af en utrolig skønhed, som mangfoldigheden af liv i naturen beriger os med.

Vi har brug for naturen. Det er her vi finder ro i en ellers travl hverdag. Det er her vores sjæl næres. Hvad enten det er en pause på en lille plet vild natur i storbyens ræs, en vandretur i den urørte skovs forunderlige natur og uforudsigelige terræn eller når børnene leger og betragter mylderet af liv i den genslyngede å.

Det er Danmarks Naturfredningsforenings vision, at arter og naturtyper – både på land og i havet - ikke længere er truede som følge af vore aktiviteter og at vi alle kan nyde en vild, og mangfoldig natur udfolde sig i et smukt og varieret landskab.

Der er brug for stærke naturpolitiske ambitioner, for behovet er akut. Den globale biodiversitetskrise, vurderes at være mindst lige så alarmerende som klimakrisen. I Danmark har vi været ekstremt dygtige til at nyttiggøre hver en lille plet på landkortet og det er den altoverskyggende årsag til at naturen er så trængt. Store sammenhængende naturområder er fåtallige. Veje og anden infrastruktur fragmenterer landskab og natur.

Løsningen er enkel. Vi skal give noget af pladsen tilbage til naturen og genskabe sammenhæng. Vi skal lade naturen være vild og lade den genforvilde, der hvor vi i alt for mange år har passet den ind efter vores behov og presset ressourcer ud af den. Vi skal give plads til alt det unyttige i erkendelse af, at naturen har værdi i sig selv. Det vil skabe plads til vildere og mere robuste økosystemer, der endda også kan have positive effekter på klima og bidrage til klimatilpasning. Vi har brug for ambitiøse mål for hvor meget af Danmarks areal der skal gives tilbage til naturen. Og med en stærk biodiversitetslov, skal vi sikre en retligt bindende beskyttelse og effektiv forvaltning af de beskyttede områder på land og på havet.

Derudover skal vi bl.a. have nedbragt de store mængder næringsstoffer, som bl.a. landbruget i Danmark belaster vores natur med. Det er en forudsætning for at genoprette mangfoldigheden i de små og store naturområder i det åbne land og for at ålegræsengene og fiskene igen kan trives.

På de følgende sider præsenterer vi vores bidrag til fremtidens naturpolitik.

43 DANMARKS NATURFREDNINGSFORENING'S VISION OG MÅL FOR FREMTIDENS NATUR I 44 DANMARK

45 Det er DN's overordnede vision at Danmarks biodiversitet senest i 2050 skal være genoprettet til et niveau,
46 hvor menneskelige påvirkninger og aktivitet ikke truer vores arter og naturtyper. Det skal ske gennem
47 opfyldelse af følgende overordnede mål for naturen på land og til havs.

48

49 Mål for naturen på land

50 Det er DN's mål, at i alt 30 procent af Danmarks landareal senest i 2030 er udpeget som henholdsvis
51 "beskyttede områder" (20%) og "strengt beskyttet" natur (10%). Områderne skal beskytte eksisterende
52 natur, og senest i 2050 skal de i 2030 udpegede "Beskyttede områder" være fuldt konverteret til natur.
53 En tredjedel – svarende til 10 procent af landarealet - skal i 2030 være udlagt og forvaltet som strengt
54 beskyttede naturområder, dvs. at områderne disponeres helhjertet til vild natur, hvor der gives plads til
55 naturens frie udfoldelse med et minimum af menneskelig indgriben. I perioden 2030 – 2050 skal iværksættes
56 tiltag som indebærer at dele af de "beskyttede områder" overgår til at være "strengt beskyttet" natur (se
57 tabel side 17) således at 20 procent er "strengt beskyttet" i 2050.

58

59 Mål for naturen på havet

60 Det er DN's mål, at 100 procent af havarealet forvaltes bæredygtigt og økosystembaseret, og ikke må
61 forhindre opnåelsen af målet om god miljøtilstand i havet og at vi sikrer et hav i balance med sunde
62 fiskebestande, uden iltsvind og overfiskeri. Derudover er DN's mål, at mindst 30 procent af havarealet senest
63 i 2030 er udpeget som beskyttede områder i form af marine beskyttelsesområder. Dvs. områder hvor der
64 fortsat vil kunne fiskes med skånsomme redskaber, men hvor fx fiskeri med bundsløbende redskaber og
65 råstofindvinding, havbrug og klappning er forbudt. DN's mål er desuden, at senest i 2030 er en tredjedel af det
66 beskyttede havareal, svarende til 10 procent af havarealet udlagt til strengt beskyttede naturområder i form
67 af urørt hav, hvor enhver form for fiskeri, samt råstofindvinding, klappning og byggeaktivitet er forbudt.

68

69 BOKS: HVAD ER BIODIVERSITET?

70 *FN definerer Biodiversitet som "mangfoldigheden af levende organismer i alle miljøer, både på land og vand,
71 samt de økologiske samspil, som organismerne indgår i liv og levesteder både på land og i vand samt de
72 økologiske samspil som arterne indgår i. Biodiversitet omfatter såvel variationen indenfor og mellem arterne
73 som mangfoldigheden af økosystemer".*

74

75 BOKS: OPLEV NATUREN

76 *Vi ønsker at forbedre mulighederne for adgang til og brug af naturen. Alle, der lever i Danmark, skal have
77 gode muligheder for at komme ud og opleve og bruge naturen, for naturoplevelser er en del af et sundt liv.
78 Oplevelserne bidrager til at skabe et nært forhold til naturen, og til at fremme forståelsen af hvorfor det er
79 nødvendigt at passe på den. Naturen skal samtidig bruges med omtanke. Adgangen til naturen skal altid ske
80 under hensyn til sårbar natur og med gensidig respekt mellem brugergrupperne. Beskyttelseshensyn skal altid
81 gå forud for benyttelse. Det skal derfor fortsat være muligt at begrænse adgang når det er nødvendigt for at
82 beskytte naturen (Se også DN's Adgangspolitik, <https://www.dn.dk/politikker/>).*

83

84 BOKS: INTERNATIONALE FORPLIGTELSE

85 *Danmark har siden 1994 været part i FN's Konvention om biologisk mangfoldighed sammen med 195 andre
86 lande. Biodiversitetskonventionen har til formål at bevare biodiversiteten og sikre en bæredygtig udnyttelse af
87 naturens ressourcer. Danmark har som alle andre lande i verden forpligtet sig til at arbejde for, at vi når FN's
88 Verdensmål inden 2030, herunder verdensmål 14 og 15, der sætter mål naturen på henholdsvis havet og på
89 land. Danmark er desuden forpligtet til naturbeskyttelse gennem en række EU-direktiver, herunder Habitat-,*

90 *Fuglebeskyttelses-, Havstrategi- og Vandrammedirektivet. Danmark også forpligtet af EU's biodiversitets*
91 *strategi og skal levere konkrete bud på de overordnede rammer EU's biodiversitets strategi for 2030 sætter*
92 *for genopretningen af naturen i EU. Danmark er også part i en række andre internationale naturkonventioner*
93 *som Bern-, Bonn-, CITES-, Ramsar, OSPAR og HELCOM.*
94

95

UDKAST

2. DANMARKS BIODIVERSTET - STATUS OG TRUSLER

96

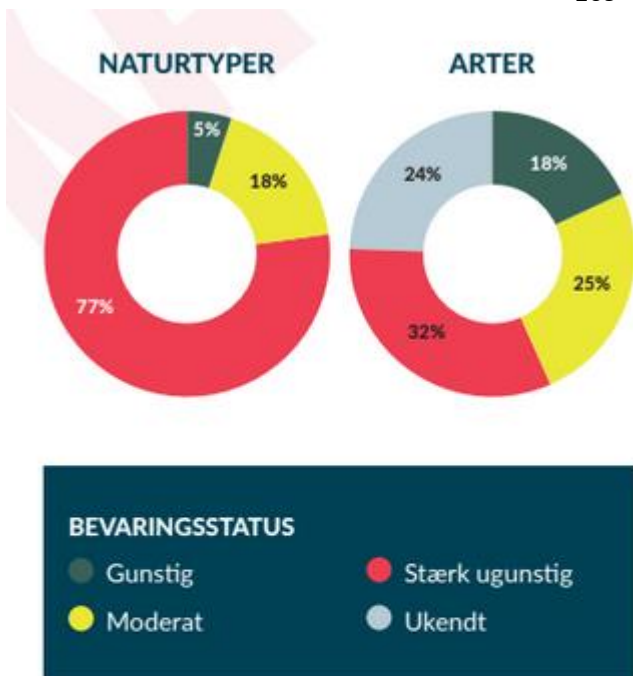
Biodiversiteten er i fortsat tilbagegang

97

98 Den danske natur er i krise. Det er ikke lykkedes at stoppe tabet af biodiversitet trods årtiers forsøg. Tabet af
99 biodiversitet foregår blandt andet i vores skove, langs kysterne, på overdrev og heden, i mose og på eng, i
100 søerne, i vandløbene, i havet, i agerland og i byerne. 350 arter er forsvundet i løbet af de sidste 170 år og
101 hundredvis af undersøgte arter er i akut fare for at forsvinde. Den seneste indrapportering til EU om
102 tilstanden i vores natur fastslår, at samlet set – på land og til havs – er kun 5 procent af naturtyperne i
103 gunstig bevaringsstatus, mens 95 procent er i ugunstig status.

104 De fortsatte tab af biodiversitet understreger, at årtiers naturpolitik og forsøg på at beskytte og forvalte den
105 danske natur har slået fejl. Der er derfor behov for et omfattende paradigmeskift inden for
106 naturbeskyttelsen og forvaltningen af naturen i Danmark. Vi skal give naturen plads og genskabe rammerne
107 for, at naturen kan blive selvforvaltende. Samtidig er det essentielt at beskyttelse og forvaltning af naturen
108 prioriteres yderligere politisk og at det understøttes med de nødvendige økonomiske midler.

109

I dag er både land og hav præget markant af menneskelig aktivitet. Danmark er et af de mest intensivt opdyrkede lande i Verden og dele af det danske havareal er blandt de mest intensivt trawlede havområder i Europa. Det skyldes intensivering af landbrug, skovbrug og fiskeri, men også byvækst, anlæg og infrastruktur har fragmenteret naturen og erstattet natur med produktionslandskaber.

Det er ikke kun Danmarks natur, der er i krise. I EU er næsten en fjerdedel af de vilde plante- og dyrearter udryddelsestruede. De fleste økosystemer er ødelagt i en sådan grad, at deres evne til at levere værdifulde økosystemtjenester som rent vand, kulstofbinding, bestøvning og meget andet begrænses. Globalt er billedet endnu mere dystert.

Naturen på land

Danmark har udpeget 8,3% af landarealet som natura 2000 områder. De udpegede Natura 2000 områder rummer dog både intensivt dyrkede marker, produktions-skove med mere, der ikke er natur. Alligevel er Danmark er det land i EU, som har udpeget mindst beskyttet natur – også hvis vi tager højde for befolkningstæthed. Danmark sidder

134

135 simpelthen bagerst i bussen i Europa, når det kommer til at tage vare på vores natur og biodiversitet.

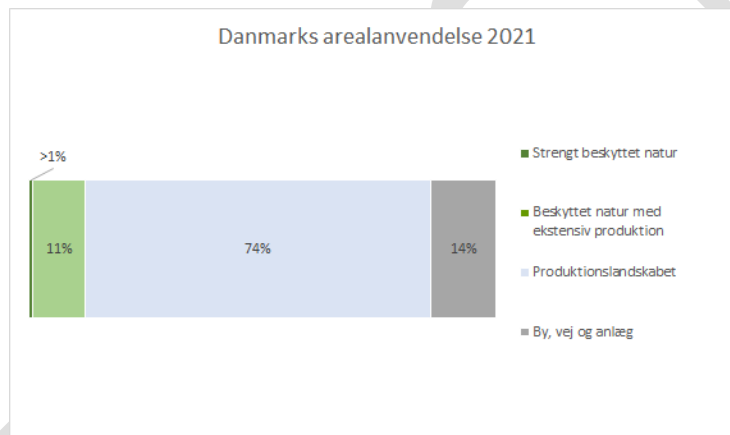
136

137 Ca. 11,4 % af Danmarks landareal er i dag udpeget som beskyttede områder, enten som registreret jf.
138 naturbeskyttelseslovens §3 eller som Natura 2000 områder. En beskyttelse, der ikke har haft succes.
139 Naturforvaltningen i skovene og i det åbne land har primært fejlet pga. af hensynet til landbrug og skovbrug
140 på arealerne og fordi bestandene af store græssende dyr er stærkt reducerede. Forvaltningen har således

141 mange steder været kontraproduktiv i forhold til at fremme natur og biodiversitet og naturen er med andre
 142 ord ikke beskyttet godt nok. Der i dag fx ingen generel beskyttelse af den urørte skov igennem lovgivning.
 143 Det blev i 2020 politisk besluttet at arealet med urørt skov skal udvides til i alt 75.000 ha og når dette er
 144 realiseret, vil arealet med urørt skov dække knapt 2 procent af landarealet. Selv med de kommende 15
 145 naturnationalparker, vil der rent arealmæssigt stadig kun være ganske få strengt beskyttede naturområder i
 146 Danmark og de vil kun udgøre under 1 procent af det danske landareal.
 147 Produktionslandet optager ca. 71 procent af det danske landareal og dækker over områder, hvor der drives
 148 mere eller mindre intensivt landbrugs- eller skovbrugsproduktion. Yderligere intensivning af landbruget
 149 betyder at markskel og diger bliver fjernet og små vandhuller drænet. Konsekvensen er, at selv arter som
 150 f.eks. lærke, vibe, gulspurv og markfirben, der i nogen grad formår at eksistere i samspil med
 151 landbrugsproduktionen, også oplever tilbagegang.

152
 153 Omkring 3 millioner fugle forsvundet fra det åbne land i løbet af de sidste 40 år og gennem de seneste 100
 154 år er 10 arter af dagsommerfugle, der lever i skovlysninger, uddøde i Danmark.

155
 156

157 Den lysåbne natur rummer nogle af Danmarks sårbare naturtyper, men kun omkring en femtedel er under
 158 en form for forvaltning med græsning. Resten er under tilgroning med buske og træer, hvilket fører til tab af
 159 biodiversitet. Det kan fx skyldes for mange næringsstoffer og dræning som fremmer tilgroning. Men naturen
 160 mangler også i høj grad store græssere. På en betydelig del af de områder, hvor der trods alt sker naturpleje,
 161 er udviklingen dog også ofte negativ. Det skyldes mange steder, at græsningstrykket er alt for højt om
 162 sommeren og manglende over vinteren, eller fordi man i stedet for store græssende dyr har brugt maskinelt
 163 høslæt og brakpudsning, som fjerner variation i levesteder. Det har store negative konsekvenser for
 164 biodiversiteten.

165
 166
 167 En væsentlig barriere er fx, at støtteordninger til naturpleje i høj grad er skruet sammen, så jordejere ikke
 168 belønnes for at skabe større biodiversitet – tværtimod. I dag er græsning af et naturareal tilskudsberettiget,
 169 selv hvis græsningstrykket er så højt, at der ikke er en busk eller blomst på arealet. Derimod mister man
 170 tilskud, hvis græsningstrykket vurderes for lavt uanset, at det medfører højere biodiversitet.

171

172 En anden årsag til den ringe tilstand er, at naturområderne er stærkt fragmenterede blandt andet på grund
 173 af landbrug og infrastruktur. Mange arealer med fx græsland og hede er så små og ligger så isoleret mellem
 174 store marker, at bestande af sjældne dyr, planter og svampe har en høj risiko for at forsvinde fordi, de ikke
 175 kan opretholde en bæredygtig population og fordi der ikke er mulighed for, at arterne kan genindvandre til
 176 disse mindre og isolerede naturområder. Desuden tåler mange af disse arter ikke den store belastning med
 177 næringsstoffer, i det de er tilpasset mere næringsfattige levesteder, som efterhånden er blevet sjældne.

178

179 Vi er til stede overalt i naturen og konsekvensen er voldsom særlig for de arter, som ikke formår at tilpasse
 180 sig vores kulturlandskaber. En lang række arter forsvinder, når vi dræner vådområderne, når vi dyrker
 181 træerne så tæt at skovbunden henligger i skygge, når vi erstatter naturlig vegetation med afgrøder og græs,
 182 når vi fælder træerne i deres ungdom og ikke lader gamle væltede træer ligge i skovbunden og når vi ikke
 183 giver plads til store græssende dyr i naturlige tætheder.

184
 185 Endelig lider biodiversiteten også generelt under den kunstige skarpe adskillelse, som i dag findes mellem
 186 landskabets naturtyper og manglen på landskaber med glidende overgange mellem naturtyperne.
 187

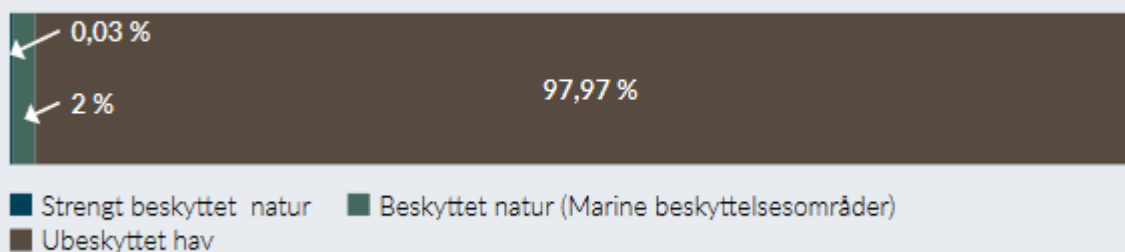
188 Naturen i havet

189 Vi har i alt for mange år taget havets ressourcer og robusthed for givet og behandlet det som en
 190 udtømmelig ressource. Presset på naturen under overfladen er derfor enormt. Fiskebestande overfiskes i
 191 stort omfang og hårdhændede fiskerimetoder efterlader mange steder havbunden gennemtrawlet og gold.
 192 Hajer og rokker er i tilbagegang i vores danske farvande. Torsken, som spiller en nøglerolle i vores marine
 193 økosystemer, er flere steder på et historisk lavt niveau. Tilsvarende er vigtige levesteder og meget af
 194 havbundens rige biodiversitet med bl.a. hestemuslinger og søfjer stort set slidt væk af bundslæbende
 195 redskaber og over havoverfladen har den forfejlede forvaltning af havets ressourcer også konsekvenser for
 196 havfugle som sortand, fløjlsand og havlit. Udover et ekstremt pres fra fiskeri spiller udledning af
 197 næringsstoffer fra landbruget samt miljøfremmede stoffer en meget negativ rolle for havnaturen.

198
 199 Danmark indberetter til EU, at cirka 19 procent af det danske havareal er udlagt som beskyttede områder i
 200 form af marine Natura 2000-områder og beskyttede områder under Havstrategidirektivet. Men reelt lever
 201 kun cirka 2 procent af havarealet op til beskyttelseskategorien 'marine beskyttelsesområder', da kun denne
 202 lille andel af havarealet er målrettet beskyttet mod fiskeri med bundslæbende redskaber. I de resterende
 203 beskyttede områder må der stadig fiskes med bundslæbende redskaber selv om det er stærkt ødelæggende
 204 for havbundens strukturer og økosystemets balance og fødekæder. Og kun 0,03 procent af det danske
 205 havareal kan siges at være strengt beskyttet, dvs. områder hvor al fiskeri er forbudt.

206
 207 Status er, at kun to af Danmarks 119 kystvande har god økologisk tilstand jf. Vandrammedirektivet, flere af
 208 vores fiskebestande er overfiskede og syv af otte naturtyper i havet er i stærk ugunstig tilstand jf.
 209 Habitatdirektivet. Derudover opnåede intet dansk havområde Havstrategidirektivets mål om god
 210 miljøtilstand i 2020.

Beskyttelse af Danmarks havareal 2021

211

212

213 Tilbagegang i den marine biodiversitet handler ikke kun om sjældne arter der forsvinder, men også om helt
 214 almindelige fiskearter, hvor bestande er på randen af kollaps. Den generelt dårlige tilstand blandt flere af de
 215 danske fiskebestande er i dag en realitet på trods af, at Danmark gennem EU har forpligtet sig til senest i

216 2020 at stoppe overfiskeri. Forvaltningen af havets natur i de eksisterende beskyttede områder må siges at
217 have fejlet. Læs mere om DN's havpolitik her: <https://www.dn.dk/politikker/>.

218

219 Klimaets forandring påvirker naturen i Danmark

220 De menneskeskabte klimaforandringer har allerede gjort Danmark både varmere, vådere og givet os et langt
221 voldsommere vejr og FN's fremskrivninger skitserer en fremtid hvor denne tendens blot vil fortsætte og
222 forstærkes.

223 Klimaforandringerne vil betyde store omvæltninger for arterne og deres levesteder. Når klimaet forandrer
224 sig og levestederne modificeres eller ødelægges, er der tre muligheder for arterne, der har tilpasset sig nogle
225 ganske bestemte forhold gennem evolutionen igennem mange tusinde år. Arterne kan tilpasse sig, flytte sig
226 eller uddø. Da mange danske arter er på kanten af deres udbredelsesområde, vil det uvægerligt betyde store
227 forandringer i artssammensætningen i Danmark når vi ser frem mod næste århundrede. Det er vurderet at
228 op til 20 % af den danske fuglefauna udskiftes og at op til 50 % flere pattedyr finder vej til landet i perioden
229 2050-2100. Det vurderes at pattedyrene vil rykke 100 km nordøst, for hver grad temperaturen stiger,
230 forudsat at der findes egnede levesteder. Tilsvarende må koldtvedselskende og iltkrævende fisk som torsk
231 forventes at rykke nordpå, mens nye arter rykker ind fra varmere havområder som f.eks. ansjoser og multer.

232 Det ændrede klima vil kunne betyde ændrede forhold for invasive arter. Nogle invasive arter vil have
233 bedre vilkår, mens andre vil have ringere. Det kan betyde at nogle invasive arter vil få større succes med at
234 udkonkurrere andre arter. Arter der i forvejen er pressede af andre forhold, vil være mest udsatte og når
235 konkurrenceforhold mellem arter ændres, er der en større risiko for at økosystemer kommer ud af balance.

236 Det stigende havniveau, hævet grundvandsspejl, den mere udbredte nedbør og flere perioder med tørke,
237 oversvømmelser og orkaner, vil alt sammen have sin indvirkning på den danske natur. Alle naturtyper vil
238 påvirkes i en eller anden grad, dog med store lokale forskelle.

239 Den største negative direkte påvirkning vil opleves langs kysterne, hvor vi finder nogle af Danmarks mest
240 værdifulde naturtyper. Her vil kystnaturen blive påvirket af vandstigningerne. Oversvømmelser vil blive
241 hyppigere og vare længere og kystlinjen vil flytte sig ind i landet. Det vurderes at mere end 50 % af arealet
242 med habitatnaturtypen strandeng vil blive permanent oversvømmet og naturen der er knyttet til denne
243 naturtype enten forsvinder eller bliver klemt inde mellem kystlinjen og den bagvedliggende arealanvendelse.

244 Den øgede temperatur og større udvaskning af næringsstoffer som følge af mere og kraftigere nedbør vil
245 have store konsekvenser for de i forvejen hårdt belastede, vandløb, søer og kystnære havområder som igen
246 kan lede til mere iltvind. I havet vil en kombination af højere temperaturer og øget mængde næringsstoffer
247 fx have meget negativ påvirkning på ålegræssets levesteder. Ålegræs tåler dårligt høje vandtemperaturer og
248 den øgede mængde næringsstoffer vil betyde flere alger i vandet, der vil skygge for ålegræssets vækst og
249 ringere iltforhold vil yderligere forværre ålegræssets levesteder. Generelt vil naturen i lavvandede bugter og
250 på stenrev på lavt vand opleve trangere kår som konsekvens af klimaforandringerne. Da disse naturtyper er
251 meget vigtige gydepladser for forskellige fiskearter og også ofte er vigtige fouragerings- og rasteplasser for
252 fugle, kan en forringelse af bundvegetationen have langtrækkende effekter for vores vigtige kystnære
253 økosystemer.

254

255

256 Truslerne mod Danmarks biodiversitet

257 Naturen i Danmark mangler plads. Plads til at naturen kan blive selvforvaltende i store sammenhængende
258 naturområder med naturlige processer og fri dynamik.

259

260 Langt størstedelen af landet er direkte udnyttet af mennesker, i form af dyrkning af afgrøder, til husdyr og
261 tømmer. Hertil kommer presset fra udvidelse af vores byer, infrastruktur der fragmenterer naturen,
262 energianlæg kræver plads og industri der også påvirker naturen negativt med næringsstoffer og
263 miljøfremmede stoffer. Og på havet er overfiskeri og fiskeri med bundslæbende redskaber ødelæggende for
264 levesteder og arter. Der er ingen steder i Danmark, hvor naturen er strengt beskyttet mod de største trusler,
265 end ikke i de mest værdifulde naturområder.

266
267 Hovedtruslerne for biodiversiteten på land, kan kort beskrives som mangel på henholdsvis plads,
268 sammenhæng og naturlige processer samt den voldsomme belastning med næringsstoffer. Med omtrent 60
269 % af Danmarks areal opdyrket er landbruget centralt i denne sammenhæng. Den største trussel mod
270 biodiversiteten i byerne er entydigt ødelæggelse af levesteder som bl.a. sker ved udvidelse af byområder og
271 etablering af ny infrastruktur. Havets biodiversitet er primært truet af en kombination af eutrofiering fra
272 landbruget, overfiskeri, ødelæggelse af havbunden og klimaforandringer. Hovedtruslerne omfatter således:

273 274 275 **Mangel på plads:**

- 276 • På land mangler naturen plads til, at de naturlige processer får lov at råde med et minimum af
- 277 menneskelig indgriben. Naturen er altså ikke beskyttet tilstrækkeligt.
- 278 • På havet mangler naturen plads til at udvikle sig uden forstyrrelser fra skadeligt fiskeri, der medfører
- 279 tab og forringelse af havets levesteder.
- 280 • I det urbane rum ødelægges levesteder og byplanlægningen giver ikke tilstrækkelig plads til
- 281 udviklingen af ny natur.

282 283 **Mangel på sammenhæng:**

- 284 ➤ Danmarks naturarealer på land er generelt både for små og spredte. Og samtidig mangler der gamle
- 285 økosystemer, hvor naturen har været uforstyrret i hundredvis af år.
- 286 ➤ På havet trues arterne hvis ikke et tilstrækkeligt sammenhængende netværk, sikrer deres mulighed
- 287 for at flytte sig.
- 288 ➤ I byerne kan for store afstande på egnede levesteder og fødekilder true arterne. De store gamle
- 289 træer fældes mange steder og skaber mangel på lang kontinuitet.

290 291 **Mangel på naturlige processer:**

- 292 ➤ På land mangler naturlig hydrologi, som følge af dræning og afvanding. Kystregulerende tiltag
- 293 ødelægger ofte den naturlige dynamik og kan skabe problemer i tilstødende områder. Mens naturen
- 294 mangler variation som følge af manglende eller fejlagtig naturpleje og for få arter og for lave
- 295 bestande af store græssere og toprovdyr.
- 296 ➤ Havets naturlige processer ødelægges af bundtrawl.
- 297 ➤ I byerne kan der mangle græsning eller anden fysisk forstyrrelse af arealer der ellers gror til i
- 298 vedplanter.

299 300 **Negative påvirkninger fra næringsstoffer, sprøjtegifte, andre miljøfremmede stoffer og lys- og støjforurening:**

- 301 • I det åbne land overbelastes naturen med næringsstoffer fra kunstgødning, gylle og luftbåren
- 302 kvælstof fra landbrug med mere. Men også udledning af miljøfremmede stoffer og udbredt brug af
- 303 sprøjtegifte udgør en trussel.
  - 304 • I havet er der stor negativ påvirkning fra udledningen af næringsstoffer og miljøfremmede
  - 305 stoffer, som eksempelvis sprøjtegifte og mikroplast.
  - 306 • I byerne er der også negativ påvirkning fra kvælstofnedfald fra luften, samt fra bilernes
  - 307 udstødning, der begge fremskynder tilgroning af lysåbne levesteder.
  - 308 • Lys og støj kan påvirke nogle dyrearters adfærd negativt.

309

310

Overudnyttelse:

311

- Intensiv udnyttelse af arealerne på land til land- og skovbrug har negativ påvirkning på naturarealerne. Småbiotoperne i agerlandet forsvinder i takt med landbrugets intensivering.

312

313

- På havet truer overfiskeri, gentagne ødelæggelser havbunden, klappning og råstofindvinding arter og levesteder.

314

315

- Byfortætning og dårlig rumlig planlægning kan ødelægge værdifulde levesteder for sjældne og truede arter.

316

317

318

Klimaforandringer:

319

- Både på land, hav og i byerne kan klimaforandringerne med stigende temperaturer og vandstand forværre de øvrige trusler mod biodiversiteten.

320

321

- Øgede temperaturer i Danmark kan få væsentlige konsekvenser for naturtyper og arter.

322

323

- Udbredelsen af invasive arter kan ændre artssammensætningen og konkurrenceforholdene mellem arter i den danske natur, som igen betyder at risikoen for at økosystemer kommer ud af balance stiger.

324

325

- Oversvømmelser vil blive hyppigere og vare længere og kystlinjen vil flytte sig ind i landet og strandenge kan forsvinde eller blive klemmt inde mellem kystlinjen og den bagvedliggende arealanvendelse.

326

327

328

329

330

331

332 3. GIV NATUREN SIN EGEN LOV

333 Naturen har i dag ingen reel beskyttelse og er stort set alle steder underlagt menneskelige hensyn. Det
334 forsatte tab af biodiversitet vidner om, at vi mangler en effektiv retlig beskyttelse af naturområderne. Det
335 kræver et nyt solidt lovgivningsmæssigt fundament hvis vi skal sætte en ny positiv retning for biodiversiteten
336 i Danmark og DN finder det derfor afgørende, at naturen beskyttes gennem en ambitiøs biodiversitetslov
337 med bindende mål for hvor meget af Danmarks areal – til hav og til lands - der skal udlægges til natur.

338

339 Danmarks første biodiversitetslov

340 Formål

341 En biodiversitetslov skal forpligte Folketinget til at fastsætte nationale mål for naturen i Danmark, og skal
342 muliggøre, at Danmark lever op til de internationale aftaler om at vende naturens tilbagegang samt sikre at
343 udviklingen vendes til fremgang for naturen.

344 Biodiversitetsloven skal sætte bindende mål. De bindende mål skal omfatte hvor stor en andel af det danske
345 areal, der skal være henholdsvis strengt beskyttet natur og beskyttede områder, og loven skal samtidig sikre
346 en varig beskyttelse af arealerne og sætte bindende mål for arternes og naturtypernes bevaringsstatus.

347 Biodiversitetsloven skal bidrage til at knæsette et nyt naturparadigme retsligt, så vi retsligt sikrer at der er
348 nogle områder der helhjertet disponeres til natur og biodiversitet i form af strengt beskyttede naturområder
349 hvor de naturlige processer kan udfolde sig med et minimum af menneskers indblanding og kontrol.

350 Loven skal sikre, at biodiversiteten i Danmark genoprettes til et niveau, hvor menneskelige påvirkninger og
351 aktiviteter ikke truer vores arter og naturtyper. Det vil også være til gavn og glæde for kommende
352 generationer og Danmark vil opfylde sine internationale forpligtelser på biodiversitetsområdet. Mere intakte
353 og robuste økosystemer vil ikke alene løfte naturen, men løsningerne vil også ofte bidrage med diverse
354 økosystemtjenester og til at afhjælpe klimakrisen.

355

356 Bindende mål

- 357 • Loven bør fastsætte mål om, at i 2030 skal mindst 30 procent af landarealet i Danmark være
358 udpeget som områder der er beskyttede.
- 359 • 10 procent (1/3 af de 30%) af landarealet skal i 2030 være udlagt som strengt beskyttede
360 naturområder, dvs. at områderne er helhjertet disponeret til vild natur i form af fx urørt skov
361 og naturnationalparker.
- 362 • De 20 procent (2/3 af de 30% i alt beskyttede områder) kan ved udpegningen omfatte arealer der
363 ikke er natur (fx Natura 2000 områder), men senest i 2050 skal evt. driftsarealer i beskyttede
364 områder være genskabt til natur.
- 365 • Derudover bør loven fastsætte delmål henimod 2030 og 2050, der sikrer nødvendig og tilstrækkelig
366 hurtig fremdrift, herunder at 10procent af landarealet i perioden overgår fra "beskyttede områder"
367 til "strengt beskyttet" natur som følge af forvaltningstiltag, således at 20 procent af landarealet i
368 2050 er "strengt beskyttet" (se tabel side 17).
- 369 • Loven bør fastsætte mål om, at i 2030 skal mindst 30 procent af havarealet bestå af effektivt
370 beskyttede og forvaltede områder og mindst 10 procent af havarealet skal beskyttes strengt mod
371 enhver form for direkte udnyttelse og direkte påvirkninger, dvs. som urørt hav. Derud over bør loven
372 fastsætte delmål henimod 2030, der sikrer nødvendig og tilstrækkelig hurtig fremdrift.
- 373 • Loven bør fastsætte mål om, at alle de EU-habitatnaturtyper, der forekommer i Danmark, samt alle
374 yderligere naturtyper beskyttede under Naturbeskyttelsesloven senest i 2050 – hvor det biologisk
375 vurderes muligt – har gunstig bevaringsstatus på nationalt niveau og for Havstrategidirektivet senest

376 i 2030 har opnået god miljøtilstand. Derudover bør loven fastsætte delmål der sikrer nødvendig og
377 tilstrækkelig hurtig fremdrift.

- 378 • Loven bør fastsætte mål om, at alle naturligt hjemmehørende arter omfattet af EU's habitat- og
379 fuglebeskyttelsesdirektiv, samt arter fra Den danske Rødliste og arter og habitattyper der er
380 rødlistede i de regionale havkonventioner, OSPAR og HEL COM, hvor det biologiske vurderes muligt,
381 har gunstig bevaringsstatus senest i 2050.
- 382 • Biodiversitetsloven skal forpligte den til enhver tid siddende regering til at arbejde aktivt og
383 målrettet for at nå målsætningerne om, hvor meget plads der skal af sættes til henholdsvis strengt
384 beskyttet natur og beskyttet natur både på land og på havet.

385

386 **Kriterier for 'strengt beskyttet natur' og 'beskyttede områder'**

- 387 • Biodiversitetsloven skal sætte en ramme for, hvordan henholdsvis strengt beskyttet natur på land og
388 til havs og de øvrige beskyttede områder skal beskyttes og forvaltes, og hvordan områderne
389 beskyttes juridisk og permanent for at sikre naturen kontinuitet.
- 390 • Loven skal indeholde bestemmelse om, at 'strengt beskyttet natur' er arealer, hvor naturen har
391 førsteret og hvor formålet så vidt muligt er at genetablere naturlige processer for at give mulighed
392 for naturens frie dynamik. I områder med strengt beskyttet natur må der ikke foregå nogen form for
393 produktion. Det kan fx være områder, der er udpeget til naturnationalparker eller urørt skov på land
394 og urørt hav til havs.
- 395 • Tilsvarende skal loven indeholde bestemmelse om at 'beskyttede områder' er arealer hvor
396 produktionshensyn er underordnet hensynet til biodiversiteten og forvaltes fx i sameksistens med
397 ekstensivt landbrug og skovbrug. Der skal stadig kunne opnås gunstig bevaringsstatus eller god miljø
398 tilstand på arealerne. Til havs kan det for eksempel være marine beskyttelses områder, hvor
399 bundslæbende redskaber udelukkes, men hvor der kan foregå skånsomt fiskeri.
- 400 • De nærmere faglige kriterier for udpegning og forvaltning af henholdsvis 'strengt beskyttet' natur og
401 de 'beskyttede områder' bør udarbejdes af Biodiversitetsrådet. Kriterierne bør som minimum flugte
402 de tilsvarende kriterier for 'strengt beskyttede områder' og for 'beskyttede områder' der er
403 udarbejdet som led i udmøntningen af EU's Biodiversitetsstrategi, og dermed samtidig bygger
404 på IUCN's definition af beskyttede områder. Kriterier, som eksempelvis størrelseskrav, skal dog
405 tilpasses en dansk kontekst.

406

407 **Virkemidler**

408 Loven skal udmønte internationale forpligtelser til at fjerne negative incitamenter og erstatte med positive
409 incitamenter til at tage vare på og genskabe natur.

410

411 **Naturovervågning**

412 Loven skal indeholde bestemmelser, der sikrer en styrket naturovervågning af arter og natur typer, på både
413 private og offentlige arealer, samt afrapportering med maksimalt 3-årige intervaller. Overvågningen skal
414 muliggøre en vurdering af arter og naturtypers aktuelle bevaringsstatus og udvikling over tid og som led heri
415 laves baseline undersøgelser af områdernes biodiversitet inden beskyttelsen og foranstaltninger
416 implementeres. Naturovervågningen styrkes på både land og på hav.

417

418 **Biodiversitetsråd**

419 Biodiversitetsrådet bør indskrives i biodiversitetsloven, herunder at rådet årligt skal udarbejde en
420 naturpolitisk redegørelse til Folketinget, som bl.a. skal indeholde et samlet overblik over naturindsatsen, og
421 en status for opfyldelse af de vedtagne mål i biodiversitetsloven samt relatere målopfyldelsen til tilgængelige
422 virkemidler for udmøntning af målene. Biodiversitetsrådet bør desuden inddrages i en løbende evaluering af
423 lovgivningen med henblik på at sikre mål og midler peger samme vej.

424

425 4. GIV PLADS TIL NATUR

426 Vi ved hvad der skal til for at løse biodiversitetskrisen. Det absolut vigtigste greb er at give mere plads til
427 naturen. Mere plads til natur handler både om at skabe større sammenhængende naturområder ved at
428 udvide arealet, men også om at skabe plads til naturens frie processer – for eksempel brand, stormfald,
429 oversvømmelser og erosion og at nøglearternes indvirkning, kan udfolde sig på mere naturlige præmisser
430 end i dag. Det skaber naturlige forstyrrelser og dermed mere biologisk mangfoldighed.

431 Hvis naturen får mere plads, kan vi i fremtiden få lov at opleve store landskaber, som veksler mellem lysåbne
432 og skovdækkede områder. Hvor naturtyperne toner ud i glidende dynamiske overgange, frem for de kunstige
433 skel med skarpe linjer mellem 'skov' og 'åbent land', som vi kender i dag. Og hvor vi i stedet kan opleve en
434 rigdom af forskellige dyr og planter, der lever og trives på deres egne præmisser.

435
436 DN's vision er at der senest 2030 er udlagt 30 procent beskyttet natur på både havarealet og landarealet
437 heraf 10 procent som strengt beskyttet natur. I 2050 skal strengt beskyttet natur udgøre 20 procent af
438 landarealet.

439 DN's overordnede målsætninger for andelen af landareal og havareal, der bør beskyttes, som henholdsvis
440 'strengt beskyttet natur' og 'beskyttede områder', lægger sig op ad internationale anbefalinger og
441 målsætninger. Opdelingen i de to beskyttelseskategorier skal dels sikre beskyttelse af naturområder, hvor
442 biodiversiteten kan udfolde sig frit (strengt beskyttede naturområder) og dels sikre naturen de steder, hvor
443 der også er andre hensyn end biodiversitet (beskyttede områder).

444
445

446 BOKS: STRENGT BESKYTTET NATUR PÅ LAND

447 *I strengt beskyttet natur er formålet at give plads til vildere natur og naturens frie udfoldelse. Strengt*
448 *beskyttet natur er et af de bedste og mest effektive redskaber til at fremme den biologiske mangfoldighed og*
449 *kan samtidig være med til sikre, at vi lever op til vores internationale forpligtelser for natur og biodiversitet.*
450 *Områder med strengt beskyttet natur kan indgå som mindre eller større kerneområder i beskyttede områder*
451 *eller kan ligge som selvstændige mindre lokaliteter. På tilstrækkelig store strengt beskyttede naturområder*
452 *skal betingelserne for de naturlige processer genoprettes med henblik på, at naturen så vidt muligt kan*
453 *udvikle sig til selvforvaltende økosystemer med et minimum af menneskelig indgriben. Selvforvaltende*
454 *økosystemer forudsætter en vis størrelse. Forskere anslår minimum 1.000 hektar sammenhængende areal.*
455 *Også langt mindre arealer vil dog kunne falde i kategorien strengt beskyttet natur. Det kunne være fx være*
456 *små urørte skove eller strandenge, hvor beskyttelsen mod de primære trusler der påvirker områdets*
457 *biodiversitet, er tilstrækkelig effektiv.*

458

459 BOKS: BESKYTTEDE OMRÅDER PÅ LAND

460 *I beskyttede områder findes naturarealer, hvor eksempelvis græsning fremmer biodiversiteten på*
461 *kulturlandskabets enge, overdrev eller i skove. I de beskyttede områder er der tale om natur, hvor mennesket*
462 *også fremover spiller en aktiv rolle som naturforvalter, typisk gennem høslæt eller græssende dyr. Disse*
463 *arealer kan både være helt små pletter i by og land men også de større sammenhængende naturområder fx*
464 *arealer under 1.000 hektar, hvor der kan være potentiale for vildgræsning (100 – 1.000 hektar) eller*
465 *helårsgræsning (10 – 100 hektar). Beskyttede områder vil kunne udpeges som sådanne, selvom de ved*
466 *udpegning også omfatter arealer der ikke aktuelt er natur, idet områderne med udpegning omfattes af*
467 *målsætning om at blive til natur.*

468

469

470 **BOKS: NATUREN UDEN FOR DE BESKYTTEDE OMRÅDER PÅ LAND**

471 *Naturen uden for de beskyttede områder på land skal i langt højere grad end i dag skal bevares og*
472 *genoprettes. Vi skal også sikre lommer af natur på arealer, der er underlagt andre formål end natur. Da*
473 *skovbrug, landbrug og råstofgravning mm. udgør en meget stor andel af vores samlede areal på land er det*
474 *vigtig at bevare, beskytte og genoprette de værdifulde småbiotoper der ligger uden for de beskyttede*
475 *områder.*

476

477 **BOKS: STRENGT BESKYTTEDE NATUROMRÅDER PÅ HAVET**

478 *De strengt beskyttede naturområder på havet udgøres af områder med urørt hav. Her skal havnaturen have*
479 *lov til at udvikle sig frit på naturens præmisser. I disse områder må der ikke fiskes – hverken kommercielt eller*
480 *fritidsfiskeri – og der må heller ikke ske nogen form for råstofindvinding, klappning, anlægsprojekter eller*
481 *havbrug. Menneskelig påvirkning skal forbydes eller minimeres, så vidt det overhovedet er muligt. Forskere*
482 *peger på, at områder med urørt hav, er den bedste måde at værne om og genetablere værdifulde områder på*
483 *havet. Områder skal være så store, at økosystemet kan genopbygges i hele sin kompleksitet og indgå i et*
484 *sammenhængende netværk af beskyttede områder. Områderne med urørt hav kan indgå som kerneområder i*
485 *de marine beskyttelsesområder.*

486

487 **BOKS: BESKYTTEDE OMRÅDER PÅ HAVET**

488 *De beskyttede områder med på havet (marine beskyttelsesområder) skal også bestå af effektivt beskyttede*
489 *og forvaltede områder. Det vil sige områder hvor havets biodiversitet har hovedfokus og hvor aktiviteter med*
490 *potentielt negativ påvirkning på området bevaringsmål og udpegningsgrundlag altid skal gennemgå en*
491 *konsekvensvurdering førend der gives tilladelse hertil. Dog vil visse aktiviteter såsom fiskeri med bund-*
492 *slæbende redskaber samt råstofindvinding altid have en så negativ påvirkning, at de er uforenelige med*
493 *naturbeskyttelse og disse kan således ikke tillades inden for beskyttede områder.*

494

495 **BOKS: NATUREN UDEN FOR DE BESKYTTEDE OMRÅDER PÅ HAVET**

496 *Hele vores havareal – dvs. både områderne med urørt hav og de marine beskyttelsesområder, men også*
497 *områderne uden for de beskyttede områder - skal være forvaltet bæredygtigt og økosystembaseret og skal*
498 *opnå mål om god miljøtilstand og at vi sikrer et hav i balance med sunde fiskebestande, uden iltsvind og*
499 *overfiskeri.*

500

501

502 BOKS: DN'S MÅL FOR BESKYTTELSEN AF DANMARKS NATUR

503

- 504 ➤ Det er DN's mål, at mindst 30 procent af Danmarks landareal i 2030 skal være udpeget og senest i 2050
505 være udlagt og forvaltet som beskyttede områder. Mindst 10 procent af landarealet skal være udlagt til
506 strengt beskyttet natur og forvaltet som vildere natur med et minimum af menneskelig indgriben i 2030,
507 voksende til 20 procent i 2050. Danmarks landareal udgør i alt ca. 43.000 km².

508

LANDAREAL	2022	2025	2030	2050
Beskyttede naturområder	11%	15% udpeget	20% udpeget (inkl. arealer der ikke pt er natur)	10% (fuldt konverteret til natur)
Strengt beskyttet natur	< 1%	5% udpeget	10% udlagt	20% udlagt
I alt	< 12%	20%	30%	30%

509

- 510 ➤ DN's mål for vores havnatur er, at 100 procent af vores havareal skal være forvaltet bæredygtigt og
511 økosystembaseret og at vi sikrer et hav i balance med sunde fiskebestande, uden iltsvind og overfiskeri.
512 Derudover er DN's mål at mindst 30 procent af havet er udpeget som marine beskyttelsesområder med
513 effektive forvaltningsplaner og ambitiøse bevaringsmål, hvor natur og biodiversitet har første prioritet.
514 Heraf er mindst 10 procent af havarealet udpeget som urørt hav. Danmarks havareal udgør i alt ca. 103.000
515 km². Delmål for fremdriften bør se således ud:

516

HAVAREAL UDLAGT OG FORVALTET SOM:	2022	2025	2030
Strengt beskyttet natur (urørt hav)	0,03%	5%	10%
Beskyttet natur (marine beskyttelsesområder)	2%*	15%	20%
Havareal i alt med beskyttet natur	2%	20%	30%

517

518 *Danmark havde i slutningen af 2020 officielt udpeget 18,6 % af Danmarks havareal som beskyttet havnatur, dog er langt størstedelen af dette kun
519 beskyttet på papiret, da konkrete bevaringsmål og/eller foranstaltninger mangler for de fleste områder og de arter og habitater de skal
520 beskytte. Kun omkring 2 % af Danmarks havareal er reelt beskyttet mod fiskeri med bundslæbende redskaber, hvilket er et krav for at et område kan
521 klassificeres som effektivt beskyttet.

522

- 523 ➤ Det er DN's mål at alle de EU-habitatnaturtyper, der forekommer i Danmark, samt alle yderligere
524 naturtyper beskyttede under Naturbeskyttelsesloven senest i 2050 – hvor det biologisk vurderes muligt –
525 har gunstig bevaringsstatus, og for Havstrategidirektivet senest i 2030 har opnået god miljøtilstand. Og at
526 alle naturligt hjemmehørende arter – hvor det fagligt vurderes muligt – har gunstig bevaringsstatus
527 senest i 2050 (med fokus på EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiv samt arter fra Den danske Rødliste
528 og arter og habitatnaturtyper der er rødlistede i de regionale havkonventioner, OSPAR og HELCOM).
529 Delmålene for fremdriften bør se således ud:

ANDELEN AF:	2020	2025	2030	2050
Naturtyper i gunstig bevaringsstatus	5%	20%	50%	100%
Arter i gunstig bevaringsstatus	18%	25%	50%	100%

530 DN's mål for biodiversitet (på land og på hav) listet ovenfor relaterer sig til EU's målsætninger, herunder bl.a.
531 EU's biodiversitetsstrategi, som stiller krav om at 30% af land og havarealet beskyttes, herunder 10% som
532 strengt beskyttet inden 2030.

533
534

BOKS: KONSENSUS OM BEHOV FOR STRENGT BESKYTTET NATUR

535 *Nationalt, såvel som internationalt, peger biodiversitetsforskerene på, at der er et stort behov for strengt*
536 *beskyttet natur – både på land og til havs. At udlægge disse af disse områder er et af de vigtigste greb for at*
537 *forbedre biodiversiteten. Forskere understreger vigtigheden af at naturlige processer så vidt muligt*
538 *genoprettes og at der gives plads til, at naturen kan udfolde sig mere frit og med et minimum af*
539 *menneskelige indgriben i disse områder med henblik på, at opnå den størst mulige grad af selvforvaltning.*
540 *DN's definition på strengt beskyttet natur lægger sig op ad IUCN's kategori I og II for beskyttede områder.*
541 *I mange af de eksisterende beskyttede områder, både til havs og på land, er områderne udpegede for at*
542 *beskytte en specifik art og/ eller specifikke naturtyper og denne form for beskyttelse og forvaltning kan ofte*
543 *mangle fokus på det samlede økosystem. I de strengt beskyttede områder, hvor naturen får lov at udfolde sig*
544 *frit, opgives denne form for forvaltning som udgangspunkt. Ved at genoprette naturlige processer og give*
545 *mere plads til naturen afhjælper de strengt beskyttede områder markante trusler mod biodiversiteten, nemlig*
546 *manglen på plads, manglende sammenhæng, dræning og manglen på nøglearter og deres funktioner samt*
547 *manglen på uforstyrrede økologiske processer.*
548

549
550

BOKS: BRANDMANDENS LOV

551 *Når der skal sikres plads til naturen, er det vigtigt, at vi følger Brandmandens lov og først sørger for at redde*
552 *det, som endnu er intakt. Dernæst skal ilden slukkes i det, som brænder. Til sidst kan man genoprette det,*
553 *som er ødelagt ved branden. Oversat til naturforvaltning, betyder det at vi først skal sikre beskyttelsen af den*
554 *intakte, mest værdifulde, uerstættelige og mest truede natur. Dernæst skal man forbedre tilstanden i*
555 *naturområder, som i dag er under pres og endelig, skal man genoprette natur fra de dyrkede arealer, hvortil*
556 *arterne så kan sprede sig fra de sikrede oprindelige levesteder: Man skal f.eks. prioritere den sortplettede*
557 *blåfugls eksisterende levesteder før man skaber ny levesteder til den. Forsvinder den fra de nuværende*
558 *levesteder, giver det ikke mening at lave ny levesteder.*
559

560

BOKS: NATURZONEN

561 *DN ønsker at der indføres en ny arealkategori i Danmark – 'naturzonen'. Naturzonen bør være områder, hvor*
562 *naturen prioriteres højest. Naturområder der er strengt beskyttet natur eller udpeget til at blive det, skal*
563 *underlægges arealkategorien naturzone. Naturzone skal være en ramme for en ny og langt stærkere*
564 *naturbeskyttelse, end den der gælder i dag.*
565
566

567
568

VEJEN DERHEN

569 Udpegning af beskyttede områder og strengt beskyttede natur bør følge Brandmandens lov. Først og fremmest
570 skal vores mest værdifulde natur sikres effektiv beskyttelse, så vilkår for arter og naturtyper ikke forringes
571 yderligere. Herefter skal naturen genoprettes, samtidig med at naturarealerne udvides, så truede arter kan
572 sprede sig og etablere levedygtige bestande. På land bør det først og fremmest ske ved at udvide og
573 sammenbinde naturarealer med høj biodiversitet eller særligt truede naturtyper, så der skabes store
574 sammenhængende naturområder, der kan bære helårs- eller vildgræsning. Men nuværende
575 landbrugsarealer bør også udlægges til natur for at sammenbinde eller udvide eksisterende naturarealer.
576

577 Derudover vil også mindre naturarealer skulle udlægges og sikres streng beskyttelse. På land vil områderne
578 bestå af forskellige elementer så som urørt skov, naturnationalparker, Natura 2000-områder og restriktive
579 fredninger med heder, moser, overdrev, strandenge, søer mv. på både offentlige og private arealer.
580

581 På havet kan målene for havbeskyttelse nås ved at styrke beskyttelsesniveauet for eksisterende marine
582 Natura 2000-områder. Det skal ske således, at områderne lever op til kriterierne for beskyttede
583 naturområder bl.a. ved at forbyde fiskeri med bundslæbende redskaber og lave en plan for reduktion af
584 tilførsel af næringsstoffer fra landbrug og spildevand, og begrænse påvirkningen fra havbrug og
585 råstofindvinding. Men for at nå målene vil det også kræve udlægning af nye permanent beskyttede områder,
586 med hjemmel i Havstrategidirektivet. For at give naturen den hårdt tiltrængte plads og for at nå mål i en ny
587 biodiversitetslov for udlægning af henholdsvis strengt beskyttede naturområder og beskyttede
588 naturområder på land og til havs er der behov for en bred vifte af ambitiøse virkemidler.
589

590 DN ANBEFALER FØLGENDE FÆLLES TILTAG OG VIREMIDLER FOR AT NÅ AREALMÅL OM STRENGT 591 BESKYTTET OG BESKYTTET NATUR PÅ LAND

- 592 • Sikring af beskyttelsen af naturområder der udlægges som henholdsvis 'strengt beskyttede
593 naturområder' og 'beskyttede områder' skal ske gennem bestemmelser i lovgivningen, der effektivt
594 kan beskytte arealer mod uhensigtsmæssig udnyttelse.
- 595 • På ejendomsniveau skal der ske tinglysning af restriktionerne på de konkrete arealer. Fredninger kan
596 desuden bidrage til at sikre, at områder, der indgår i disse to beskyttelseskategorier, på sigt kan sikres
597 permanent ved, at områderne fredes og at der for de ikke selvforvaltende områder gennemføres
598 pleje, der understøtter biodiversiteten og bevarer vores landskaber.
- 599 • Udtagning af store arealer med landbrugsjord til natur bør bl.a. realiseres ved hjælp af en statslig
600 jordfond. En jordfond, hvor staten – gerne i samarbejde med private fonde – kan bidrage med
601 finansiering og som kan varetage den overordnede planlægning og koordinering af jordopkøb og
602 jordfordeling, som bidrager til at sikre store sammenhængende naturområder med strengt beskyttet
603 natur og beskyttet natur.
- 604 • I dag betyder fx uhensigtsmæssige skatteregler og støtteordninger til landbruget, at det er en dårlig
605 forretning for landmanden at skabe ny natur og sikre naturpleje, der fremmer biodiversiteten. Skatter
606 og afgifter bør ændres så de understøtter landmandens engagement til at skabe mere natur og
607 landbrugsstøtten skal indrettes, så der stilles krav til landmændene om at de skal sikre natur og
608 landskabslementer på deres ejendomme for at modtage støtte. Der skal således skabes nogle
609 stærke økonomiske incitamenter for jordejere til at bidrage til at nå biodiversitetsmålene.
- 610 • Midler fra EU's landbrugsstøtte skal i langt højere grad end i dag understøtte udtagning af
611 landbrugsjord til natur og omlægning fra intensiv landbrugsproduktion til ekstensiv produktion der
612 understøtter biodiversiteten i det åbne land og bidrager til generel reduktion af
613 næringsstofbelastningen forårsaget af landbrug.
- 614 • Baseret på data og videnskabelige metoder skal det eksisterende biodiversitetskort over den mest
615 værdifulde natur og de sjældne, rødlistede arters levesteder fortsat udvikles, så det løbende
616 opdateres med nyeste data og suppleres med relevant viden om områdernes naturkvalitet.
- 617 • Kommunerne forpligtes til at bruge biodiversitetskortet som udgangspunkt for at planlægge og
618 udpege nye områder med henholdsvis strengt beskyttet natur og beskyttet natur.
619
620
621

622 DN ANBEFALER FØLGENDE FÆLLES TILTAG OG VIRKEMIDLER FOR AT NÅ AREALMÅL FOR 623 STRENGTBESKYTTET OG BESKYTTETE OMRÅDER PÅ HAVET: 624

- 625
- 626
- 627
- 628
- 629
- 630
- 631
- 632
- At havplanen udarbejdes så der udlægges mindst 30% af det danske havareal som reelt og effektivt beskyttet mod skadelige aktiviteter, hvoraf mindst 10% udlægges som strengt beskyttet (urørt hav). For de 30% beskyttede havområder skal der laves handle- og forvaltningsplaner, der skal sikre at områderne opnår god miljøtilstand og bevarelse af naturen.
  - At havplanen medvirker til at genoprette naturen og derefter sikrer, at alle menneskelige aktiviteter på havet sker indenfor naturens tålegrænser. Havplanen skal have en økosystembaseret og bæredygtig tilgang og have som sit mål at genoprette havets natur og økosystemer, så de igen bliver robuste.

633

634

635 **BOKS: GOD SAMFUNDSØKONOMI AT SIKRE BIODIVERSITETEN**

636 *Selv om det koster mange penge at opfylde DN's vision for den danske natur, giver det faktisk rigtig god*
637 *mening rent samfundsøkonomisk, da der er mange positive afledte effekter ved at give plads til mere og*
638 *bedre natur på land og til havs. De såkaldte "økosystemtjenester" bidrager ikke blot til at løse*
639 *biodiversitetskrisen, men bidrager også væsentligt til at løse klimakrisen, samt løfter en række opgaver såsom*
640 *beskyttelse af drikkevandet, og forbedrer rammerne for friluftsliv, turisme, den almene sundhed og glæden*
641 *ved naturen. Klimatilpasning, reduktion af drivhusgasser, rent drikkevand og et rent vandmiljø er*
642 *udfordringer, som regering og Folketing skal løse under alle omstændigheder og det indebærer større*
643 *samfundsøkonomiske udgifter, jo længere tid vi er om at løse dem. Derfor er der store, samfundsmæssige*
644 *fordele forbundet med investering i mere plads til natur og bedre natur, og derfor giver det også mening at*
645 *medregne alle positive sideeffekter, når der skal findes finansiering og omkostningerne skal beregnes.*

646

647

648

649
650
651
652
653
654
655
656

657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695

5. NATUREN PÅ LAND

Hvis mangfoldigheden af liv igen skal vende tilbage i Danmarks skove, enge, overdrev, på hederne, langs vores kyster og i landbrugslandet kræver det, at vi afsætter plads til naturen og nogle steder giver naturen første prioritet. Det kræver at vi slipper kontrollen og lade naturen udfolde sig med de naturlige, kaotiske processer, naturen er, som for eksempel stormfald, oversvømmelser, store planteædere og rovdyr. Det kræver at vi udlægger områder med strengt beskyttet natur, som urørt skov og naturnationalparker. At vi i andre områder beskytter naturen, men hvor der fortsat tillades en ekstensiv produktion der understøtter biodiversiteten. Men også at vi sikrer lommer af natur på arealer, der underlagt andre formål end natur.

STRENGT BESKYTTEDE NATUROMRÅDER

DN har en vision om, at mindst 10 procent af Danmarks landareal (altså 1/3 af det i alt 30 procent beskyttede areal på land) skal udlægges til strengt beskyttet natur senest i 2030 og yderligere 10 procent være strengt beskyttet i 2050. Det betyder, at Danmark skal have langt flere store sammenhængende områder med strengt beskyttet natur. I disse områder skal naturen have første ret og formålet er at genetablere naturlige processer og lade naturens frie dynamik råde. Den strengt beskyttede natur kan eksempelvis udgøres af naturnationalparker, Natura 2000-områder (som udelukkende er natur), naturtyper med en stærkere §3 beskyttelse eller områder med gennemførelse af fredninger med restriktive bestemmelser, samt urørt skov.

Ønsket om at udbrede strengt beskyttet natur i form af selvforvaltende økosystemer er baseret på en biologisk forståelse af, at det vil være den bedste forvaltningsmodel for natur og biodiversitet. Det skyldes, at nulevende arter i høj grad er udviklet under og tilpasset forhold uden den kolossale menneskelige påvirkning vi ser i dag.

Det helt overordnede mål med den strengt beskyttede natur i de større sammenhængende områder er at genetablere betingelserne for naturlige processer og dermed genopbygge intakte økosystemer. Herefter giver vi naturens frie dynamik lov at råde med minimal menneskelig indgriben og der må derfor heller ikke være nogen form for produktion i områderne.

Forvaltningen i den strengt beskyttede natur på land

I de strengt beskyttede områder kan der – hvor forholdene tillader det – udsættes store planteædere, som ikke tilskudsfodres (kun ved risiko for sult), hvilket er et af de centrale greb til at genetablere naturlige processer og intakte økosystemer. Store planteædere som eksempelvis heste, kvæg, elg, kronstyr og bison vil på hver deres måde kunne spille en vigtig rolle i forskellige af de store naturområder, og forskere bør vurdere, hvilke af arterne og hvor mange dyr, der er relevante i de respektive områder.

Gennem deres græsning og tråd sørger dyrene for, at træer ikke får overtaget og områderne forbliver helt eller delvist åbne. De spreder bl.a. frø i landskabet, og deres gødning samt eventuelt ådsler udgør i sig selv levesteder for andre arter. Som et led i at genoprette de naturlige processer i de strengt beskyttede områder, skal de fysiske forhold på arealerne genoprettes. Blandt andet skal den naturlige hydrologi genoprettes, så små søer og sumpe kommer tilbage i landskabet. Det skaber tilsammen rammerne for en vildere og rigere natur med mulighed for enestående naturoplevelser.

Det kan undtagelsesvis blive nødvendigt med målrettede forvaltningstiltag for at sikre hensynet til truede arter eller naturtyper. Valg og antal af græssende dyr skal desuden kunne reguleres og tilpasses arealets bæreevne, herunder i respekt for dyreetiske hensyn. Dyreetisk Råd har lavet en "Udtalelse om brug af dyr til Rewilding" som kan indgå heri.

696
697
698
699
700
701
702
703
704
705**BOKS: NATURNATIONALPARKER**

Naturnationalparker er områder, der skal udpeges som strengt beskyttet natur. Naturnationalparkerne skal bestå af større sammenhængende områder med eksisterende natur af høj kvalitet, med plads til helårsgræsning med store planteædere uden tilskuds fodring. Områdernes størrelse er væsentlig, da forskere peger på, at minimum 1.000 ha er en forudsætning for at kunne etablere selvforvaltende naturområder med naturlige tætheder af store planteædere.

Der er potentiale for naturnationalparker i Danmark på både 1.000, 5.000, 10.000 hektar og endnu større. Det største potentiale for dynamisk vildere natur findes i områder, som har både våd og tør natur, og som har forudsætninger for både lysåben og mere skyggefuld vegetation.

706
707
708
709
710**BOKS: FREDNINGER**

Fredning er den stærkeste naturbeskyttelse, der findes i Danmark, og så er den varig. Beskyttelsen afhænger dog af fredningsbestemmelserne. Fredninger med natur og øget biodiversitet som hovedformål kan evt. indgå i den strengt beskyttede natur. Styrken ved fredning er individuelle bestemmelser som fastsættes af fredningsnævnet samt kompensation til private ejere for evt. tab ved driftsbegrænsninger.

711
712
713
714
715
716**BOKS: URØRT SKOV**

Urørt skov er et centralt og vigtigt virkemiddel for, at sikre Danmarks biodiversitet og områderne bør indgå i de strengt beskyttede områder. De bør så vidt muligt indgå i større sammenhængende områder og græsses af store planteædere, som et led i forvaltningen. Områderne skal sikres varigt gennem lovgivning.

717
718
719
720
721
722
723
724
725
726**BOKS: NATURA 2000-OMRÅDER**

For at sikre fremgang for biodiversiteten i Natura 2000-områderne, skal de Natura 2000-områder, der fagligt vurderes velegnede, integreres i den strengt beskyttede natur. Men det er nødvendigt, at der indføres et ændret forvaltningsparadigme, hvor målet er at opnå mere selvforvaltende og rigere natur. Hvor man – i stedet for en detailstyret pleje af områderne – genetablerer forudsætningerne for naturlige processer i områder, hvorefter man slipper grebet og giver naturens frie dynamik lov at råde med minimal menneskelig indgriben. Der skal dog være plads til lokale målrettede plejetiltag for at sikre stærkt truede arter og til at bekæmpe invasive arter. En ændret forvaltningspraksis og nye danske regler for forvaltning af Natura 2000 områderne vil medvirke til at styrke kvaliteten.

727
728
729
730
731
732
733
734**BOKS: HEGNING ER IKKE BARE HEGNING**

Et hegn omkring en Naturnationalpark kan blot være én eller to el-tråde, der holder græssere som bison, kvæg og heste inde, men tillader alle andre arter at passere helt uhindret. Kun hegning for hjortevildt – herunder elge, består af nethegn i 2 – 2,5 meters højde. Og her vil man kunne lave passager, som tillader andre arter at passere, og der kan indsættes låger og færiste på vejene, som forsat sikrer god adgang for besøgende.

735
736
737
738
739
740
741
742**BOKS: ADGANG I DEN STRENGT BESKYTTEDE NATUR**

I de strengt beskyttede områder på land skal vi have mulighed for at gå på opdagelse og opleve den vilde natur. Derfor skal der, med respekt for det primære formål om biodiversitet, sikres gode muligheder for adgang til områderne og gode rammer for friluftslivet. I de strengt beskyttede områder på havet skal menneskelig påvirkning i videst muligt omfang minimeres og derfor er områderne ikke tiltænkt som friluftslivs mål. Deres primære rolle er at udgøre pusterum for naturen og være vigtige områder for den videnskabelige forskning. Arterne er tilpasset livet og rammerne, der findes i mere naturlige økosystemer og i de processer, der hersker dér, hvor vi ikke blander os (Se også DN's Adgangspolitik, <https://www.dn.dk/politikker/>).

743

744

745

DN ANBEFALER FØLGENDE tiltag og virkemidler for at nå målene for strengt beskyttet natur på land

746

747

748

749

750

751

752

753

754

755

756

757

758

759

760

761

762

763

764

765

766

767

768

769

770

771

772

773

774

775

776

777

778

779

780

781

782

783

784

NATUREN I DE BESKYTTEDE OMRÅDER

785

786

787

788

789

790

DN's mål er at i alt 30% af Danmarks landareal skal være beskyttede naturområder i 2030, heraf 10% "strengt beskyttet" natur hvor der ikke kan være nogen form for produktion. Omvendt kan der i de beskyttede naturområder være områder hvor en eventuel ekstensiv produktion understøtter biodiversiteten. Det kan for eksempel være græssende kødkvæg eller høslæt, som fremmer biodiversiteten på kulturlandskabets enge og overdrev, biodiversitetsskov og græsning i skove med lyskrævende arter. Målet er, at biodiversitetspotentialet på disse arealer i videst muligt omfang foldes ud, så der opnås gunstig

791 bevaringsstatus for arter og naturtyper, som dermed vil opleve fremgang i kulturlandskabernes åbne land.
792 Disse arealer omfatter mange af de beskyttede naturarealer, vi har i dag.
793 Størstedelen af §3 områderne er ikke omfattet af produktion, men de er beskyttet mod tilstandsændringer.
794 For kultur- og naturenges vedkommende er der - og skal der helst være - en ekstensiv græsning, hvilket der
795 desværre ikke er de fleste steder.

796
797 Det er målet, at disse beskyttede naturområder på sigt og hvor det giver mening ud fra et
798 biodiversitetsperspektiv – skal beskyttes endnu bedre end i dag og udvikles til større sammenhængende
799 områder og indgå i den 'strengt beskyttede natur'. I perioden 2030 – 2050 foreslås 10 procent af de
800 beskyttede områder at blive til "strengt beskyttet" natur. Dermed vil andelen af "beskyttede områder" falde
801 fra 20 til 10 procent i perioden, mens andelen af "strengt beskyttet" natur omvendt vil vokse fra 10 til 20
802 procent (se tabel side 17).

803
804 Naturbeskyttelsen skal styrkes og forvaltningen af den beskyttede natur optimeres. Det er afgørende, at
805 forvaltningen tilføres tilstrækkelige ressourcer og at reglerne sikrer at biodiversiteten kan trives og der skal
806 samtidig arbejdes på en generel begrænsning af negative påvirkninger fra omgivelserne, herunder
807 begrænsning i mængden af næringsstoffer og miljøfremmede stoffer, som f.eks. sprøjtegifte.

808
809

810 **BOKS: NATURA 2000**

811 *Natura 2000 er et netværk af beskyttede områder i EU både på land og til havs. Områderne udpeges af*
812 *medlemslandene for at bevare og beskytte specifikke naturtyper og vilde dyre- og plantearter som er sjældne,*
813 *truede eller karakteristiske. Mange af områderne udgøres imidlertid af mosaikker af små naturarealer*
814 *beliggende som øer i landbrugslandskabet. Danmark er det land i EU der har udpeget den mindste andel af*
815 *landarealet til Natura 2000-område. Den nuværende forvaltning af Natura 2000-områderne har mange*
816 *steder fejlet og har slet ikke formået at vende tilbagegangen i biodiversiteten i områderne.*
817 *Naturens tilstand er trods alt en anelse bedre inden for end uden for Natura 2000-områderne. Men det*
818 *nuværende forvaltningsparadigme på Natura 2000-områderne er omkostningstungt og præget af manglende*
819 *eller uhensigtsmæssig pleje af områderne.*

820
821
822

823 **BOKS: NYT FORVALTNINGSPARADIGME**

824 **Natura 2000 forvaltningen skal ændres**

825 *Det er afgørende for den beskyttede natur, at forvaltningen af Natura 2000-områderne ændres, så*
826 *områderne i højere grad forvaltes ud fra en helhed: Hele økosystemer frem for mindre arealer med*
827 *individuelle naturtyper og arter. Negative konsekvenser for biodiversiteten skal begrænses samtidig med, at*
828 *der tilstræbes en produktion som ikke skader naturen. Det er derfor nødvendigt med et*
829 *forvaltningsparadigme, som i højere grad ser på Natura 2000-områderne som større enheder med mindre*
830 *detailstyring. Det kan fx være i form af helårsgræsning eller vildgræsning (græsning med vilde planteædere,*
831 *som fx hjortevildt og vildheste) og hvor forvaltningen er baseret på faglige vurderinger af hvad der gavner*
832 *biodiversiteten med udgangspunkt i områdernes biologiske potentiale. Der skal dog fortsat være mulighed for*
833 *en "håndholdt" tilgang til særligt truede arter og naturtyper. En ubetinget forudsætning for at kunne forvalte*
834 *Natura 2000-områderne som større sammenhængende enheder vil være udtagning af landbrugsjord i*
835 *områderne. Dermed er det også en forudsætning, at der tilvejebringes attraktive aftalemuligheder eller*
836 *jordfordeling, med henblik på permanent udtag af landbrugsjord til natur.*

837 **Øget fokus på § 3 og fredede områder**

838 *Udenfor Natura 2000-områderne skal den §3-beskyttede natur ligeledes fremover forvaltes aktivt med øget*
839 *biodiversitet for øje. Det samme gælder fredede arealer udenfor Natura 2000-områder, som også – hvis*

840 *fredningsbestemmelserne gør det muligt – skal forvaltes aktivt med henblik på øget biodiversitet. Kommende*
841 *fredninger skal som udgangspunkt have hovedfokus på øget biodiversitet, så de lever op til kriterierne for*
842 *beskyttet natur, og efterfølgende forvaltes aktivt med henblik på øget biodiversitet. Mindre arealer bør, hvor*
843 *det er muligt, på sigt integreres i større naturområder og dermed omfattes af paradigmeskiftet.*

844

845 **BOKS: NATIONALPARKER**

846 *Nationalparker yder i dag ikke en beskyttelse af naturen, men vil potentielt kunne medvirke til forøgelse af det*
847 *strengt beskyttede naturareal, under forudsætning af forbedrede virkemidler som kan foranledige indgåelse*
848 *af aftaler om reel og permanent sikring af naturen som 'beskyttet område' eller "strengt beskyttet".*

849

850

851

852 **DN ANBEFALER FØLGENDE tiltag og virkemidler for at nå målene for de beskyttede** 853 **områder**

- 854 • **At flere** produktionsskove og landbrugsarealer udlægges til henholdsvis skove og landbrug med mere
855 ekstensiv produktion, så de lever op til kriterier for 'beskyttet natur' (jf. de ønskede bestemmelser i
856 biodiversitetsloven).
- 857 • **At dele** af det eksisterende landbrugsareal udtages af produktion og overgår til ny natur, der kan
858 drives med ekstensiv produktion og at arealerne dermed kan indgå i beskyttelseskategorien
859 'beskyttet natur'.
- 860 • **At negative** incitament er fjernes og erstattes af flere positive incitament er, som giver stat og
861 kommuner mulighed for at indgå flere og bedre langsigtede eller permanente aftaler med jordejere
862 om pleje- og naturgenopretning med biodiversitet som hovedformål.
- 863 • **At private** lodsejere kan tilbydes støtteordninger under EU's landdistriktsprogram, der alene har til
864 formål at understøtte biodiversitetsformål. I forbindelse med aftaleindgåelse udarbejdes en
865 forvaltningsplan for det specifikke areal.
- 866 • **At en del** af den skovrejsning (herunder skovrejsning med naturlig tilgroning) der er planlagt
867 finansieret af bl.a. Klimaskovfonden og private initiativer tinglyses til at være biodiversitetsskov og
868 dermed kan indgå i denne beskyttelseskategori.
- 869 • **At der udvikles** et nyt forvaltningsparadigme for Natura 2000-områderne hvor hensynet til
870 biodiversitet sættes i centrum. Forvaltningen skal baseres på faglige vurderinger af hvad der gavner
871 biodiversiteten med udgangspunkt i områdernes biologiske potentiale og så områderne kan indgå i
872 beskyttelseskategorien 'beskyttet natur'.
- 873 • **At naturområder** beskyttes i lovgivning eller fredes og/eller tinglyses, så de lever op til kriterierne for
874 beskyttet natur.
- 875 • **På ejendomsniveau** skal der ske en permanent juridisk beskyttelse fx i form af tinglysning af
876 restriktionerne på de konkrete arealer. Fredninger skal desuden sikre, at områder, der indgår i denne
877 beskyttelseskategori, på sigt kan sikres permanent jf. de ønskede bestemmelser i biodiversitetsloven,
878 men med mulighed for at kunne udlægges til strengt beskyttet natur.
- 879 • **At naturkvaliteten** af områderne øges ved naturgenopretningsprojekter. Det kan fx være
880 ekstensivering af lavbundsarealer og ådale samt genslyngning af vandløb og genopretning af søer og
881 tørre naturtyper fx overdrev, tilbagetrækning af landbrugsproduktion fra tidligere strandenge i takt
882 med havstigninger og plads til at vild kystnatur mv.
- 883 • **At der ved udlægning** af områderne til beskyttet natur sikres en løbende monitorering af udviklingen
884 af biodiversiteten.
- 885 • **At der bør indføres** krav om 10 meter bufferzoner omkring beskyttede naturtyper, som er fri for
886 gødsning og sprøjtning og fri for byggeri og anlæg.

- 887 • At der afsættes flere midler til målrettet naturpleje og at støtteordningerne revideres, så de i langt
- 888 højere grad understøtter biodiversitet, og fx muliggør helårsgræsning.
- 889 • At stoppe ødelæggelsen af småbiotoper gennem forbedret natur- og landskabsbeskyttelse, herunder
- 890 en styrket naturbeskyttelseslovgivning og forbedret beskyttelse af nøglebiotoper i skoven, så de små
- 891 arealer der kan indeholde sjældne eller truede arter eller naturtyper, kan opnå en gunstig
- 892 naturtilstand og så de kan fungere som trædesten mellem større naturområder.
- 893 • At klitter, strande, kystskrænter, kildevæld, ældre løvtræshegn, krat og flere skovnaturtyper bør
- 894 beskyttes efter naturbeskyttelseslovens § 3. Det samme gælder for økologiske overgangszoner
- 895 mellem tilgrænsende beskyttede naturtyper eller mellem skov og beskyttede naturtyper.
- 896 • At staten skal udpege langt flere Natura 2000-områder – med udgangspunkt i naturtyper som
- 897 mangler repræsentation og i potentialet for at genskabe natur.
- 898

899 NATUREN UDEN FOR DE BESKYTTEDE OMRÅDER

900 Det er DN's vision, at biodiversiteten også uden for de beskyttede områder på land i langt højere grad end i
 901 dag skal bevares, beskyttes og genoprettes. Vi skal sikre lommer af natur også på arealer, der er underlagt
 902 andre formål end natur. Det er vigtigt al den stund, at skovbrug, landbrug og råstofgravning mm. udgør en
 903 meget stor andel af vores samlede areal på land. Vi ønsker således at bevare, beskytte og genoprette disse
 904 værdifulde småbiotoper for også at give naturen plads uden for de beskyttede områder. Vi skal have et
 905 landbrug, skovbrug og råstofgravning der i langt højere grad giver plads til natur.

907 **BOKS: NATUREN I LANDSKABET ER FORSVUNDET**

908 *I Danmark bruger vi mere end 6 ud af 10 kvadratmeter på landbruget. Samtidig dyrkes arealet stadigt mere*
 909 *intensivt. Det har ført til en voldsom reduktion af bestandene af arter, der lever i agerlandet, for eksempel*
 910 *lærker, viber og harer. Det skyldes især landbrugets strukturudvikling, med større og større marker, der ikke*
 911 *efterlader plads til naturelementer som levende hegn, gamle træer, vandhuller og markskel. Samtidig udgør*
 912 *komplerede skatteregler og tilskudsordninger en barriere for, at jordejere gør fuldt brug af mulighederne for*
 913 *at tage større hensyn til naturen i produktionen.*
 914 *Det har presset naturen uden for de beskyttede områder, så f.eks. en art som agerhønen, er gået tilbage med*
 915 *80 procent i løbet af de seneste 50 år.*

918 VEJEN DERHEN – Landbrug og skovbrug med plads til natur

919 Tilbagegangen rammer ikke kun sjældne arter, men også bestandene af blandt andet helt almindelige
 920 insekter, pattedyr og fugle, som lever i landbrugslandet. Naturen er trængt i det intensivt dyrkede
 921 landbrugslandskab, hvor store marker og effektiv dyrkning har fortrængt læhegn, krat, markveje, sten- og
 922 jorddiger og sumpede områder i stort omfang og dermed vigtige leve- og fødesøgningssteder. En stadigt
 923 mere effektiv udnyttelse af naturressourcerne har medført, at arter, som førhen sameksisterede med
 924 menneskets aktiviteter i marker og skove, er forsvundet eller i tilbagegang.
 925 Mange af de virkemidler, der hidtil er anvendt på dyrkningsfladen, har ikke været direkte rettet mod at
 926 fremme biodiversiteten, men primært haft fokus på, at reducere tabet af næringsstoffer (kvælstof og fosfor)
 927 til miljøet, og udledningen af drivhusgasser til atmosfæren. Skal vi også bevare naturen uden for de
 928 beskyttede områder kræver det en radikal omlægning af både landbrugets og skovbrugets
 929 produktionssystemer så de udvikles med fokus på at de i langt højere grad tilgodeser naturen på og mellem
 930 produktionsarealerne.
 931 Landbrugets og skovbrugets produktionssystemer bør forbedres og udvikles på en måde, som i langt højere
 932 grad tilgodeser naturen på og mellem produktionsarealerne. Der er behov for bedre bevaring og pleje af
 933 eksisterende småbiotoper, at der skabes nye småbiotoper og for flere og bedre tiltag på eller i umiddelbar
 934 nærhed af dyrkningsfladen (se evt. mere i vores landbrugspolitik som findes
 935 her: <https://www.dn.dk/politikker/>). Der kan for eksempel udvikles nye dyrkningssystemer, som tillader

936 mindre marker og mere natur gennem brug af mindre maskiner og robotteknologi. Øget omlægning af
937 produktionsarealet til økologisk drift og øget dyrkning af mad til mennesker i stedet for at dyrke foder til dyr,
938 vil forbedre forholdene for naturen både på og omkring dyrkningsarealerne. Etablering af læhegn, diger m.v.
939 vil give landskabet variation og grøn struktur tilbage. Men især bevaringen af gamle biotoper i tilknytning til
940 produktionsarealerne vil have større effekt for biodiversiteten end etableringen af nye.

941 Generelt er der brug for flere natur- og naturlignende arealer på produktionsarealerne. Tiden er løbet fra, at
942 landbruget skal have en passiv indkomststøtte for at producere fødevarer. Der skal derfor ske et
943 paradigmeskifte inden for EU's landbrugsstøtte, så der i stedet stilles krav om, at landbrug, der modtager
944 midler fra EU's landbrugsarealstøtteordninger, skal sikre natur på deres landbrugsarealer og mellem deres
945 marker.

946 Der er desuden brug for bedre rådgivning og mere information til jordejerne om, hvordan det gennem
947 mindre ændringer i produktionsmetoderne og uden økonomiske tab, er muligt at forbedre forholdene for
948 skov- og agerlandets dyr og planter. Ordningerne bør generelt ændres, så muligheder for tilskud og
949 fordelagtige skatteregler vokser i takt med naturarealet og naturindholdet på og mellem
950 produktionsarealerne. Det skal med andre ord kunne betale sig at eje, genskabe og pleje natur.

951 Også når det drejer sig om jagt, bør der sikres en langt bedre sammenhæng mellem muligheden for
952 adgangen til at drive jagt og reelle tiltag til fremme af naturindholdet på arealerne, hvor vildtet lever og
953 opholder sig se mere i vores jagtpolitik, som findes her: <https://www.dn.dk/politikker/>. Råstofgrave har et
954 stort potentiale for at udvikle ny natur med fokus på overdrev, og skal derfor efterlades til natur efter endt
955 gravning. Læs evt. mere i DN's råstofpolitik som findes her: <https://www.dn.dk/politikker/>.

956

957 DN ANBEFALER FØLGENDE tiltag og virkemidler for at nå målene for naturen uden for de 958 beskyttede områder

959

- 960 • At arealstøtten gøres afhængig af hvor meget der gøres for naturen på ejendommen, ved at der
961 indføres et marknaturindex (som foreslået af Økologisk Landsforening) som grundkrav for at
962 modtage arealstøtte. Manglende opfyldelse medfører støttræk mens overopfyldelse præmieres.
- 963 • At skabes positive incitamenter (fx kan beskattningen på landbrugsejendomme ændres) så det kan
964 betale sig at udlægge dele eller hele sin ejendom til natur.
- 965 • At der i særlige tilfælde gives mulighed for at ekspropriere landbrugsarealer med henblik på
966 naturgenopretning.
- 967 • At det skal være muligt at beholde arealstøtten til de nuværende støtteberettigede arealer
968 (bruttoarealmodellen), uanset om de dyrkes ekstensivt, konverteres til natur eller vådgøres af
969 klimahensyn.
- 970 • At der sættes ambitiøse mål for omlægning til økologisk landbrug samtidig med at der skabes
971 yderligere incitamenter til omlægning til økologi. Økologisk jordbrug skal udvikle sig i en mere
972 biodiversitets-, klima- og miljøvenlig retning.
- 973 • At der skabes incitamenter i lovgivningen og støtteordninger til at bevare gamle landskabselementer
974 (fx gamle træer, beplantningen på sten- og jorddiger, volde og levende hegn).
- 975 • At biodiversiteten, der findes på og omkring diger, volde og levende hegn, sikres en styrket
976 beskyttelse igennem Naturbeskyttelsesloven.
- 977 • At støtteordninger til land- og skovbrug i langt højere grad målrettes mere og bedre natur for
978 eksempel ved at støtte betinges af varige forbedringer for naturen.
- 979 • At lodsejere skal rådgives bedre om muligheder for at give mere plads til biodiversitet og de
980 økologiske processer på og omkring produktionsarealerne.
- 981 • At der skal skabes og genetableres flere udyrkede elementer i markerne, for eksempel ved at marker
982 maksimalt må være 20 hektar store og ved krav om, at de skal være adskilt indbyrdes med en
983 udyrket bræmme på 0,5 meter.

984

985 Små og i dag ubeskyttede naturtyper skal sikres beskyttelse gennem lovgivningen og naturområderne skal
986 generelt beskyttes mere effektivt mod truslerne fra eksempelvis landbrug, infrastruktur og byggeri. Heder,
987 strandenge og overdrev er kulturlandskaber, der er opstået gennem generationers ekstensive udnyttelse af
988 arealerne. I dag udfører mange landmænd en vigtig opgave i forhold til at sikre levesteder til arter, der trives
989 i kulturlandskabet, men mange områder fremstår også monotone og ensartede med få arter. Vi skal forløse
990 potentialet for biodiversiteten, der ligger i at omlægge flere landbrugsarealer til en mere ekstensiv
991 produktion, i form af fx ekstensiv kødproduktion eller ekstensiv skovdrift med græssende dyr.
992

993 SØER OG VANDLØB

994 DN's vision for Danmarks tusinder af søer og titusinder kilometer af vandløb er give dem plads til igen at
995 udbrede sig på de vandløbsnære arealer og lavbundsjord. Det vil genskabe den enorme variation
996 af biodiversitet, der knytter sig til vandløb og søer og de våde naturtyper, der ligger i tilknytning til dem. Og
997 de vil fungere som livgivende pulsårer og skabe sammenhæng i landskabets grønne strukturer.
998

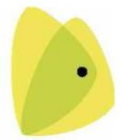
999 Vores vandløb og søer - er omfattet af EU's vandrammedirektiv. Det indebærer, at vi senest i 2027 skal opnå
1000 en "god økologisk tilstand". Men vi er uhyggeligt langt fra målet. Derfor skal vi nu iværksætte alle de
1001 nødvendige indsatser for at nå målene.
1002

1003 Søer og vandløb kan være en del af såvel de "beskyttede områder" som den "strengt beskyttede" natur. Alle
1004 søer over 100 m² og ca. 29.000 km vandløb er som udgangspunkt beskyttet mod tilstandsændringer gennem
1005 naturbeskyttelseslovens § 3. Herudover er ca. 1000 søer og 18.500 km vandløb omfattet af specifikke
1006 miljømål i henhold til EU's Vandrammedirektiv.
1007

1008 Søer og vandløb, der indgår i beskyttede eller strengt beskyttede natur bør derfor forvaltes herefter. En
1009 styrket forvaltning med fokus på naturlig hydrologi og minimum af indgreb i form af grødeskæring,
1010 oprensning, vandindvinding og næringsstofbelastning fra landbrug og spildevand være helt afgørende for
1011 realiseringen af deres naturpotentialer. Indledende aktiv naturgenopretningsindsats vil ofte være en
1012 forudsætning.
1013

1014 DN ANBEFALER FØLGENDE for at nå visionen for søer og vandløb

- 1016 • At staten bør revidere sin fortolkning af vandrammedirektivet, så også de nuværende 56.500
1017 kilometer vandløb og 99 procent søer uden målsætninger, fremover omfattes af krav om
1018 målsætninger.
- 1019 • At staten som minimum bør revidere sin fortolkning af vandrammedirektivet så alle vandløb og alle
1020 søer uanset størrelse, omfattes af vandrammedirektivets bestemmelse om ikke-forringelser.
- 1021 • At alle nødvendige indsatser for at nå vandløb og søers specifikke miljømål, skal være besluttet af
1022 staten og iværksat med Vandområdeplan 3.
- 1023 • At søer og vandløb med potentiale til at nå god økologisk tilstand skal have dette som miljømål.
- 1024 • At vandløbene skal have deres vandløbsnære omgivelser tilbage, så der er plads til variationerne i
1025 vandstanden, for eksempel gennem indførelse af natur- og landskabstilpassede randzoner,
1026 udtagning og ekstensivering af vandløbsnære lavbundsjord og naturgenopretning af ådalene. Også
1027 søerne skal have randzoner, for at mindske overfladetilstrømning og udvaskning af fosfor til
1028 vandmiljøet.
- 1029 • At alle kommunernes vandløbsregulativer skal revideres, så det sikres, at regulativerne ikke strider
1030 mod, men bidrager til, at opfylde vandplanernes miljømål.
1031 At udledningen af fosfor fra landbrug og spildevand skal sænkes betydeligt senest i 2027.
- 1032 • At der skal sikres lavere belastning af søerne fra spildevand, gennem skærpede krav til rensat
1033 spildevand, ved separatkloakering hvor dette endnu ikke er etableret, lokal regnvandshåndtering og

- 1034 spildevandsrensning i spredt bebyggelse, og ikke mindst gennem fremskyndelse af kommunernes
1035 spildevandsplaner – herunder for eksempel ved incitamenter som afgift på udledt overløbsvand og
1036 fjernelse af investeringslofter eller langsigtede tilbagebetalinger.

UDKAST

1037

6. NATUREN PÅ HAVET

1038

1039

1040

1041

1042

1043

1044

1045

1046

1047

1048

1049

Der er i disse år et voksende pres for at få lov at udnytte havet omkring Danmark til blandt andet mere råstofindvinding, flere muslingefarme og et intensivt fiskeri. Og vi oplever allerede nu et havmiljø i dyb krise med fiskebestande der er pressede af overfiskeri, ødelagte levesteder og tilbagevendende og udbredt iltsvind. Skal havet igen være levende og fyldt med torsk der får lov at vokse sig store, store stimer af sild, store ålegræsenge og marsvin, kræver det, at vi giver havnaturen plads. At vi forvalter vores hav bæredygtigt, at vi sikrer genopretning af bl.a. stenrev og ålegræsenge og at vi sikrer, at alle menneskelige aktiviteter på havet sker indenfor naturens tålegrænser. Og det kræver at vi afsætter områder til urørt hav hvor naturen kan få ro og komme på fode igen og at vi på andre havarealer, beskytter havnaturen mod naturskadeligt fiskeri, men tillader skånsomt fiskeri. Det kræver en ambitiøs havplan og at vi får sat gang i den blå omstilling på havet, som bl.a. indebærer at der skal ske en omfattende omstilling fra naturskadeligt bundtrawl til skånsomt fiskeri, men også at vi sikrer naturhensyn, når der skal opstilles vindmøller og anlægges energiøer.

1050

1051

STRENGT BESKYTTEDE NATUROMRÅDER PÅ HAVET

1052

1053

1054

1055

1056

1057

1058

DN's mål for vores havnatur, at mindst 30 procent af havarealet senest i 2030 er udpeget som beskyttede områder i form af marine beskyttelsesområder. Dvs. områder hvor der fortsat vil kunne fiskes med skånsomme redskaber, men hvor fx fiskeri med bundslæbende redskaber og råstofindvinding, havbrug og klapning er forbudt. DN's mål er desuden, at senest i 2030 er en tredjedel af det beskyttede havareal, svarende til 10 procent af havarealet udlagt til strengt beskyttede naturområder i form af urørt hav, hvor enhver form for fiskeri, råstofindvinding, byggeaktivitet og anden påvirkning af havbunden er forbudt.

1059

1060

1061

1062

1063

Det helt overordnede mål med den strengt beskyttede natur på havet i form af urørt hav er at genoprette de naturlige processer i områderne, så havnaturen kan trives. En effektiv beskyttelse af områderne indebærer i høj grad håndhævelse af forbud mod fiskeri, råstofindvinding og andre aktiviteter, der har en negativ påvirkning på havnaturen.

1064

1065

1066

DN ANBEFALER FØLGENDE tiltag og virkemidler for at nå målene for strengt beskyttet natur på havet

1067

1068

1069

1070

1071

1072

1073

1074

1075

1076

1077

1078

1079

1080

1081

1082

1083

- At de havområder, der er mest værdifulde set ud fra et biodiversitetsperspektiv og hvor der er størst potentiale for at genoprette tabt havnatur, udlægges til urørt hav i en ambitiøs dansk havplan med hjemmel i Havstrategidirektivet. Områderne med urørt hav udlægges, så de danner et repræsentativt og sammenhængende netværk af beskyttede områder.
- At der indføres styrket kontrol og øget sporbarhed af fiskeriet, så beskyttelsen af områderne kan håndhæves.
- At havområderne på sigt beskyttes permanent med hjemmel i Havstrategi-direktivet med udgangspunkt i kriterierne for 'strengt beskyttet natur' i en kommende biodiversitetslov.
- At der ved udlægning af områderne til streng beskyttet natur laves en baseline-undersøgelse af områdernes biodiversitet og at der sikres løbende monitoring af udviklingen af biodiversiteten, så der opnås en bedre viden om både kort- og langsigtede, biodiversitetsmæssige effekter.
- At kravene i vandområdeplanerne om at reducere kvælstofbelastningen betragteligt til ca. 37.000 t årligt bliver efterlevet, da det er helt centralt for at havområderne kan opnå gunstig bevaringsstatus/god økologisk tilstand.

(se også DN's havpolitik her: <https://www.dn.dk/politikker/>)

1084
1085
1086
1087
1088
1089
1090
1091
1092
1093
1094
1095
1096
1097
1098
1099
1100
1101
1102
1103
1104
1105
1106
1107
1108
1109
1110
1111
1112
1113
1114
1115
1116
1117
1118
1119
1120
1121
1122
1123
1124
1125
1126
1127
1128
1129
1130

BOKS: URØRT HAV – HER HAR NATUREN FØRSTERET

Urørte havområder er områder, hvor havnaturen har førsteret og som er strengt beskyttede mod ressourceudnyttelse og forstyrrelser, dvs. alle former for fiskeri, råstofindvinding, anlægsprojekter, klappning eller akvakultur. Områderne skal være friholdt enhver form for direkte menneskelig påvirkning og der må ikke tilføres eller udtages ressourcer fra områderne. Her vil havnaturens økosystemer kunne komme på fode igen og udgøre uforstyrrede og sunde levesteder hvor fisk og andre havdyr kan yngle og finde føde. Ifølge forskere skal områder med urørt hav som minimum være 100 km² og rumme en variation i havdybder og naturtyper for, at havets naturlige dynamik kan udfolde sig og havnaturen kan trives. Områder med urørt hav vil også bidrage positivt til fiskebestandene uden for områderne, da de vil fungere som opvækstområder. Mere robuste økosystemer i havet i form af urørt hav kan samtidig bidrage til at afhjælpe klimakrisen, da ålegræsenge og tangskove er effektive til at binde CO₂ (se kapitel 8).

BESKYTTEDE OMRÅDER PÅ HAVET

På havet er det DN's mål, at 30 procent af havarealet i 2030 skal være beskyttede naturområder hvoraf 10 % er kerneområder med 'strengt beskyttet natur'. På de 20 % af havarealet med 'beskyttet natur' skal der i områderne opnås god miljøtilstand og gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper. De 20 % af havarealet med 'beskyttet natur' er områder, hvor produktion ikke er udelukket, men hvor produktionshensyn er underordnet hensynet til biodiversiteten. Det vil sige, at produktion kun kan tillades, hvis den ikke forhindrer, at området arter og/eller naturtyper opnår god miljøtilstand og gunstig bevaringsstatus. Det kan være i form af marine beskyttelsesområder, hvor skånsomt fiskeri tillades, da det har en begrænset negativ indvirkning på havnaturen.

Mens den ekstensive produktion på land i form af græsning eller høslæt kan bidrage positivt til nogle naturtyper, fremmer ingen former for fiskeri vores havnatur. På havet reduceres presset på naturen dog ved, at fiskeriet i de beskyttede områder omlægges til skånsomt fiskeri, hvis udpegningsgrundlaget tillader det. Samtidig er kravet i disse områder, at der aldrig kan anvendes bundslæbende eller andre naturskadelige redskaber. Aktiviteterne i området skal vurderes i forhold til påvirkningen på udpegningsgrundlaget og kun aktiviteter, der kan ske uden en negativ påvirkning, kan fortsætte i området.

DN ANBEFALER FØLGENDE tiltag over virkemidler for at nå målene for havet

- At nuværende marine beskyttede områder reelt beskyttes mod bundslæbende redskaber og andre naturskadelige redskaber, så de lever op til kriterierne for 'beskyttet natur'.
- At flere områder, hvor der i dag er fiskeri med bundslæbende redskaber og andre naturskadelige redskaber udlægges til marine beskyttelsesområder, så de lever op til kriterierne for 'beskyttet natur'.
- At nye marine beskyttelsesområder udpeges, så de dækker arter og habitattyper som pt. er underrepræsenterede i eksisterende beskyttede områder eller slet ikke er beskyttede, bl.a. hajer, rokker og naturtypen 'dyb, blød bund', med henblik på, at områderne skal danne et repræsentativt og sammenhængende netværk.
- At der sker en omfattende omstilling af fiskerierhvervet hen imod skånsomt fiskeri og sikring af bæredygtige fiskekvoter, så fiskeriets negative påvirkning af havnaturen minimeres og så fiskeriet tilpasses en ændret arealanvendelse og naturbeskyttelse på havet. Omstillingen af fiskeriet skal understøttes af omlægningsstøtte til skånsomt fiskeri.
- At der indføres styrket kontrol og øget sporbarhed af fiskeriet, så beskyttelsen af områderne kan håndhæves.

- 1131 ➤ At der udvikles et nyt forvaltningsparadigme for de marine Natura 2000-områderne hvor hensynet til
1132 biodiversitet sættes i centrum og som er baseret på faglige vurderinger af, hvad der gavner
1133 biodiversiteten med udgangspunkt i områdernes biologiske potentiale.
- 1134 ➤ At havområderne sikres permanent med hjemmel i Havstrategidirektivet, så de lever op til kriterierne
1135 for 'beskyttet natur' jf. de ønskede bestemmelser i biodiversitetsloven, men med mulighed for senere,
1136 at udlægges til strengt beskyttet natur.
- 1137 ➤ At naturkvaliteten af områderne øges ved naturgenopretningsprojekter, herunder fx genopretning af
1138 ålegræsenge og stenrev.
- 1139 ➤ At der for alle områder sættes ambitiøse bevaringsmål og laves en plan for at nå målene samt en
1140 vurdering af, hvilke aktiviteter som kan tillades i de enkelte områder med udgangspunkt i områdernes
1141 udpegningsgrundlag.

1142 NATUREN UDEN FOR DE BESKYTTEDE OMRÅDER PÅ HAVET

1143 DN's mål for havet indebærer – ud over områder, der skal udlægges til urørt hav og marine
1144 beskyttelsesområder – at 100 procent af vores havareal skal være forvaltet bæredygtigt og
1145 økosystembaseret og at vi sikrer et hav i balance med sunde fiskebestande, uden iltsvind og overfiskeri.

1146 VEJEN DERHEN - Fiskeri med plads til natur

1147 Der skal ske et drastisk kursskifte i hav- og fiskeripolitikken, så havet kan forvaltes bæredygtigt og
1148 økosystembaseret. Vi skal sikre en omstilling af fiskerierhvervet hen imod mere bæredygtige og skånsomme
1149 fiskemetoder. Det er afgørende, at vi får gjort op med ulovligt udsnid af fisk ved at indføre en langt mere
1150 effektiv kontrol af fiskeriet. Der skal hurtigst muligt indføres fuldt dokumenteret fiskeri for samtlige
1151 fiskefartøjer. Derudover skal der tænkes på tværs af sektorer og udledningen af næringsstoffer fra
1152 landbruget bringes ned, da det er en forudsætning for at en mere mangfoldig havnatur.

1153 DN ANBEFALER FØLGENDE tiltag og virkemidler for at nå målene for havet

- 1154 • At udledningen af kvælstof til de kystnære farvande senest i 2027 reduceres til maksimalt 37.000
1155 tons årligt, og udledningen af fosfor tilsvarende sænkes betydeligt.
- 1156 • At der sker et omgående stop for overfiskeri ved, at der fastsættes fangstgrænser for fiskeriet på
1157 bæredygtige niveauer på basis af den bedste foreliggende uafhængige videnskabelige rådgivning, og
1158 at fiskekvoter prioriteres til det skånsomme fiskeri og til de fiskere, som kan påvise overholdelse af
1159 reglerne.
- 1160 • At det ulovlige udsnid af fisk bringes til ophør bl.a. ved elektronisk fjernovervågning af fiskerflåden
1161 og iværksættelse af initiativer så forbuddet mod udsnid reelt håndhæves.
- 1162 • At brugen af mere selektive fangstmetoder og fiskeredskaber fremmes, så unødigt destruktions af fisk
1163 og andre havdyr undgås bl.a. gennem støtteordninger til omstillingen af fiskerierhvervet.
- 1164 • At der indføres krav om fuld dokumentation for de fisk, der fanges, så der kan dannes et bedre
1165 grundlag for en bæredygtig forvaltning af fiskebestande.
- 1166 • At de væsentlige kilder til forureningen med miljøfarlige stoffer reduceres.

1171 7. BYNATUR

1172

1173

1174

1175

1176

1177

1178

1179

1180

1181

1182

1183

1184

1185

1186

1187

1188

1189

1190

1191

1192

1193

1194

1195

1196

1197

1198

1199

1200

1201

1202

1203

1204

1205

1206

1207

1208

1209

1210

1211

1212

1213

1214

1215

1216

1217

DN's vision er sikre en rigere bynatur til glæde for arterne og for byens beboere. DN ønsker et paradigmeskifte og opgør med vanetænkningen om, at parker og vejkanter skal være intensivt plejede og kortslåede. Vi skal i stedet sikre ny og vildere natur i byudviklingen samtidig med at vi skal beskytte gamle og værdifulde biotoper i byerne.

Byen rummer levesteder for mange arter. I takt med at naturen i Danmark bliver stadig mere presset, spiller bynaturen en stigende rolle for biodiversiteten. Parker, baggårde og haver fyldt med træer, krat og buske samt byens tage og bygningers hulrum er mange steder mere attraktive og artsrige end landbrugslandets arealer med monokulturer.

Særligt villakvarterernes haver er fristeder for byens dyr og planter, mens asfalt og beton får levesteder til at forsvinde og mindsker byens grønne udtryk. Tre ud af fire haveejere bekymrer sig om konsekvenser for grundvand, miljø, dyr og mennesker og undgår derfor brug af sprøjtegift og flere ønsker, at gøre en del af haven vildere til fordel for biodiversiteten.

Byvækst truer naturen i byen

Byens vækst risikerer at presse bynaturen, fordi byens ubebyggede grønne arealer udgør potentielle byggegrunde, når byen fortættes, og fordi byens træer står i vejen for flere parkeringspladser og nye veje.

Også udvikling af ny by på hidtil ubebyggede arealer udgør et problem for bynatur, fordi der ikke afsættes tilstrækkelig plads til parker og grønne områder i planerne for den nye by. Det er nødvendigt, at ny byvækst følges af rimelige krav til udvikling af nye grønne områder og hverdagsnatur i de nye bydele. Også vores forkærlighed for orden truer byens biodiversitet, som fx når alle hjørner af parkens plæner klippes helt ned, når arealer sprøjtes eller gødskes og når gamle væltede træer fjernes.

VEJEN DERHEN

Det er vigtigt at bevare og udvikle den eksisterende bynatur, som ofte rummer store kvaliteter, og sørge for at udvikle nyt for at møde behovet for grønne frirum – for både planter, dyr og mennesker.

Der bør lægges vægt på sammenhængende natur og på så store grønne områder som muligt, ved i planlægningen at øge sammenhængen mellem parker, nye grønne områder, boligområder, erhvervsområder, kolonihaver og institutioners frie arealer.

Borgere har ofte stor interesse i at bidrage til udvikling af byens grønne områder. Derfor bør kommunerne afsætte ressourcer til grønne partnerskaber og aktiv borgerinddragelse til begrønning af byens arealer. Det kan for eksempel handle om grønne boligområder, skolegårde, børnehaver, og plejehjem, gårdhaver, fortovshaver, grønne torve, lommeparker, regnbede, grønne tage, træplantning, vilde blomster, græsnings- og høslætlaug osv.

Kommunerne bør være en indgang for borgerne til konkrete anbefalinger om relevante tiltag i villakvartererne og i baggårdene. Kommunernes hjemmesider bør have "grønne sider" med forslag til borgerne og oplysninger om kommunens tiltag for truede arter og naturtyper samt pleje af fredede områder.

1218 Alle boliger bør sikres nære, tilgængelige, attraktive friarealer, som er anvendelige for alle aldersgrupper. I
1219 kommune- og lokalplaner fastlægges krav til størrelsen på friarealer mellem bebyggelserne og ofte også
1220 retningslinjer for den maksimale afstand til nærmeste grønne område. Selv om gåture, sejlads, fiskeri og
1221 badning er vigtige naturoplevelser ved hav og sø, har rigtigt mange ikke adgang til at færdes på de blå
1222 arealer. Derfor bør de ikke medregnes som friareal til ny bebyggelse. Det samme gælder for private
1223 tagterrasser og altaner, som – hvis de medregnes i friarealet, efterlader endnu mindre plads til byens natur.
1224 Naturen i byen fremmes bedst ved at styrke naturens egne processer. Det kan gøres ved at skabe plads til
1225 reder og ly, og skabe fødegrundlag gennem plads til hjemmehørende buske og planter. Også plads og tid til
1226 formuldning, til vandets kredsløb, og andre sammenhænge som giver plads til naturens variation, styrker
1227 naturens egne processer. Desuden må de vigtige overgangszoner til sø, fjord, å eller hav ikke glemmes. De
1228 rummer rig natur som alt for ofte overses eller ødelægges, når der bygges, kystsikres eller skabes rekreative
1229 anlæg.

1230
1231 Generelt bør forvaltningen af byens grønne områder være langt mere naturnær uden brug af gift og unødigt
1232 plæneklipning, med i stedet med plads til vilde blomster, dødt ved, vand og krat.

1233
1234 Klimatilpasning af byen kan også være med til at fremme biodiversiteten, hvis biodiversitet tænkes med i
1235 klimaløsningerne fra begyndelsen. Større grønne områder og byens træer medvirker til at sænke
1236 temperaturen lokalt i sommervarmen, og tilbyder skygge for solen. Træerne optager desuden CO₂ fra luften
1237 og medvirker til at rense luften.

1238
1239 Grønne tage, grønne facader og grønne områder forsinker vandet så det kan bidrage til smukke og rekreative
1240 kvaliteter og samtidig udgøre levesteder for byens vilde arter. Det samme gælder, når regnvandet håndteres
1241 på overfladen i åbne grønne kanaler og i regnbede og grønne bassiner i baggårde.

1242

1243 DN ANBEFALER FØLGENDE for at nå visionen

1244

- 1245 • At kommunerne udarbejder en naturpolitik som også omfatter bynaturen med konkrete mål for
1246 bevarelse og udvikling af grønne områder og biodiversitet i byen, samt naturnær drift af offentlige
1247 arealer, så byens naturområder, parker, kirkegårde, søer, åer, gamle træer og grønne hække
1248 bevares. Kommunernes naturpolitik bør opdateres mindst hvert fjerde år.
- 1249 • At undtagelsesordningen for beskyttet § 3 natur som lå i byzone- og sommerhusområder før 1992
1250 ophæves.
- 1251 • At planloven ændres, så der i kommune-planrammer kan fastlægges krav om begrønningsprocent,
1252 og i lokalplaner kan planlægges med biodiversitet som en del af formålet.
- 1253 • At reglerne for beregning af friarealer specificeres, så det fremgår, at blå arealer, tagflader og altaner
1254 ikke må medregnes.
- 1255 • At kommunerne udarbejder en træpolitik som opstiller rammer i kommuneplanen og i lokalplaner,
1256 for bevarelse af eksisterende træer af en vis alder og størrelse, samt krav om erstatning og
1257 nyplantning hvis træer fældes eller skades.
- 1258 • At kommuneplanerne indeholder krav om, at der fra boligen maksimalt er en afstand på 300 meter
1259 til et grønt område og 500 meter til et større naturområde/park på mindst 5.000 m².
- 1260 • At kommuner og grundejerforeninger skal opfordre borgere til ikke at bruge gift i private haver og
1261 bør sætte rammer som mindsker plankeværker og faste belægninger i og omkring haver.
- 1262 • At kommunerne skal afsætte ressourcer til grønne partnerskaber og aktiv borgerinddragelse for at
1263 skabe mere og bedre natur på byens arealer.

1264

1265
1266

8. NATUREN SKAL VÆRE VORES ALLIEREDE I KLIMAKAMPEN

1267 VISION

1268 Vi står midt i to kriser – en klimakrise og en biodiversitetskrise – og de hænger uløseligt sammen. Begge
1269 kriser skal håndteres inden for de kommende årtier, hvis de ikke skal udvikle sig uden for vores kontrol.
1270 Konsekvenserne af menneskets ødelæggelse af natur forstærkes af klimaforandringer. Afbrænding af fossilt
1271 brændstof er den største årsag til klimaforandringer, men lige herefter følger tab af natur som en af de
1272 centrale årsager til klimaforandringer. Samtidig ved vi, at klimaforandringerne er blandt de helt store trusler
1273 mod biodiversiteten. De politiske og praktiske virkemidler der tages i anvendelse for at afbøde den ene krise
1274 bør ikke forværre den anden, og vi skal hele tiden finde løsninger, der – så vidt det overhovedet giver mening
1275 - bidrager til at løse begge kriser samtidig.

1276 Klimakrisen skal først og fremmest bekæmpes med langt mere vedvarende energi, cirkulær økonomi med
1277 mindre affald og mere genbrug mm. Og Danmark skal yde sit ambitiøse bidrag (læs mere om DN's
1278 klimapolitik her <https://www.dn.dk/politikker/>). Men vi ved også, at både biodiversitetskrise og klimakrisen
1279 drives af mange af de samme direkte og indirekte årsager, som når vi f.eks. rydder skovene, trawler
1280 havbunden eller dræner og opdyrker de kulstofrige lavbundslande. Og vi ved, at intakte og robuste
1281 økosystemer - både på land og på havet – kan bidrage til at modvirke klimaforandringer. Sunde ålegræsenge
1282 og urørte skove er ikke kun vigtige levesteder for mange truede arter, men de optager og lagrer også CO₂.
1283 Mere plads til vildere og mere robuste økosystemer fx i form af genoprettede og bugtede vandløb og ådale
1284 kan samtidig være med til at sikre den nødvendige klimatilpasning.

1285 Det er DN's vision at naturen bliver vores allierede i klimakampen og at vi arbejder ambitiøst med at udnytte
1286 synergier mellem natur- og klimatiltag til havs og til lands og at vi i langt højere grad ser på udfordringerne på
1287 tværs af biodiversitets- og klimainteresser.

1288

1289 **BOKS: NATURBASEREDE LØSNINGER**

1290 *Naturbaserede løsninger kan fx være genopretning af ålegræsenge eller omlægning af lavbundsland til natur.*
1291 *Naturbaserede løsninger har ofte fokus på bevarelse og genopretning af naturlige økosystemer og øget*
1292 *naturareal samt på de samfundsgoder, økosystemerne kan levere.*

1293 *Naturbaserede løsninger er iflg. den internationale naturbeskyttelses organisation, IUCN, defineret som:*
1294 *”Tiltag til beskyttelse, bæredygtigt forvaltning, samt genopretning af naturlige eller modificerede*
1295 *økosystemer, der effektivt og adaptivt adresserer samfundsmæssige udfordringer og samtidigt gavner*
1296 *menneskers trivsel og biodiversiteten.”*

1297 *Der er et stort fokus på naturbaserede løsninger i EU's Biodiversitetsstrategi for 2030 og i FN's*
1298 *Biodiversitetskonvention. Dette årti er af FN udnævnt til at være naturgenopretningens årti.*

1299
1300

1301 **BOKS: UDTAGNING AF LAVBUNDSJORDE SOM EFFEKTIVT KLIMA- OG NATURTILTAG**

1302 *Udtagningen af landbrugsjord til natur er ikke blot et af de vigtigste virkemidler til at skabe nye*
1303 *sammenhængende naturområder. Det er også et helt centralt virkemiddel til at sikre opfyldelse af*
1304 *målsætningen om 70 procent drivhusgasreduktion inden 2030. Når kulstofrige lavbundslande dyrkes har de*
1305 *en udledning på ca. 5 mio. ton CO₂ pr. år. Men hvis disse arealer ekstensiveres og vandstanden hæves vil det*

1306 *have en øjeblikkelig positiv klimaeffekt. Denne effekt vil dog midlertidigt, på nogle arealer, modvirkes af en*
1307 *øget metan-emission, men den vil aftage over tid efterhånden som arealernes oprindelige dynamikker*
1308 *reestableres og det vil være et positivt klimatiltag. Samtidig er udtagning af landbrugsjord afgørende, hvis vi*
1309 *skal opfylde EU forpligtelser til et rent vandmiljø, sikre rent grundvand og mindske oversvømmelsen af byerne*
1310 *gennem vandparkering i landskabet.*

1311

1312 **BOKS: URØRT SKOV GAVNER BÅDE NATUR OG KLIMA**

1313 *Urørt skov er et eksempel på vigtigheden af intakte og naturlige økosystemer for klimaet. Forskere er enige*
1314 *om at udlægning af urørt skov er altafgørende tiltag for natur og biodiversitet. Talrige truede arter er*
1315 *afhængige af skove, med naturlige vandforhold, og hvor træerne bliver naturligt gamle og varierede i stedet*
1316 *for at blive ensformigt plantet, fældet og taget ud som planker eller brændt af som flis. Samtidig vil urørt skov*
1317 *være et positivt klimatiltag. I urørt skov fjernes der ikke træ eller tømmer og over tid øges kulstoflageret*
1318 *derfor i træernes vedmasse. Når den urørte skov når en vis alder vil hastigheden på lagringen dog aftage, da*
1319 *nogle af træerne vil begynde at dø og gennem denne nedbrydningsproces frigive kulstof til atmosfæren igen,*
1320 *men der kan gå flere årtier førend den positive klimaeffekt begynder at mindskes. Produktionsskov er derimod*
1321 *først bedst som klimatiltag i et middel til langt tidsperspektiv. Årsagerne til at produktionsskov på langt sigt*
1322 *har en klimafordel, er at høstet træ erstatter nogle af de fossile brændsler vi brænder af i form af energitræ*
1323 *eller ved at træ erstatter energitunge byggematerialer som beton og stål. Forskere estimerer at det tager ca.*
1324 *40 år inden produktionsskov har en større klimaeffekt end urørt skov, men dette tal er forbundet med visse*
1325 *usikkerheder. I en dansk kontekst, er det dog sandsynligt at vores energikilder om f.eks. 40 år, i langt højere*
1326 *grad er baseret på vedvarende energi. Af den grund vil biomasse fremadrettet formentlig i lavere grad*
1327 *"substituere" fossile kilder, hvorved klimaeffekten af produktionsskov mindskes. Urørt skov vil således bidrage*
1328 *til at modvirke de menneskeskabte klimaforandringer fra allerførste dag, hvor skovrejsning eksempelvis først*
1329 *gavner klimaet på længere sigt. Da vi i lyset af klimakrisens omfang har brug for massiv handling på kort sigt,*
1330 *er udlægning af urørt skov – udover at være et afgørende tiltag for biodiversiteten – også positivt for klimaet.*
1331 *Det er politisk besluttet at øge det danske areal med urørt skov til i alt 75.000 ha, hvilket kun svarer til 1,7*
1332 *procent af det danske landareal.*

1333

1334 **BOKS: STRANDENGE SOM KLIMATILTAG OG KYSTVÆRN**

1335 *Strandenge – såkaldt saltmarsk - er meget effektive til at optage og lagre kulstof og derfor vil en omlægning*
1336 *af dyrkede lavbundslande langs danske kyster til strandeng være meget positivt for klimaet. I Danmark findes*
1337 *der cirka 41.000 ha strandenge, men potentialet er langt større, da vi historisk set har haft stor udbredelse af*
1338 *strandeng, som er blevet inddiget og drænet til landbrugsjord eller anden infrastruktur. Det vurderes at der i*
1339 *Danmark er 71.000-142.000 ha der potentielt kan udlægges til strandengsområder. Strandengenes placering*
1340 *på overgangen mellem hav og land samt deres tætte plantedække gør, at de også fungerer som et naturligt*
1341 *kystværn. Strandenge fungerer derudover som vigtigt levested og fourageringsområde for fx en lang række*
1342 *vadefugle og trækfugle. Omlægning af lavbundslande langs kysten til strandenge kan derfor både være et*
1343 *væsentligt positivt bidrag til klimaet, udgøre et naturligt kystværn og samtidig øge biodiversiteten, fordi*
1344 *strandenge skaber levested for en lang række planter og dyr (se også vores kystpolitik*
1345 *<https://www.dn.dk/politikker/>).*

1346

1347 **BOKS: NATUREN SOM KLIMATILPASNINGSTILTAG**

1348 *Enorme mængder regn, hyppigere oversvømmelser og stigende havstand er her allerede og ifølge FNs*
1349 *fremskrivninger bliver dette kun voldsommere i årene der kommer. Klimatilpasningsløsninger findes ofte i*
1350 *naturen. Fx fungerer naturligt bugtede vandløb og ådale som gode klimatilpasningstiltag - da de modsat*
1351 *udrettede vandløb - har en høj vandtilbageholdelse. Ved kraftige nedbørshændelser vil naturlige vandløb gå*
1352 *over sine bredder og oversvømme enge og kær i ådalen. Herved går farten af vandet, som så bliver*
1353 *tilbageholdt i længere tid i landskabet. Dermed kan den naturlige hydrologi i naturen være en vigtig*
1354 *forebyggelse mod oversvømmelse af vandløbsnære byområder ved vandløbenes nedre dele. Naturlig*
1355 *hydrologi fremmer også kulstoflagring generelt, idet en betydelig del af landskabet omkring vandløb vil kunne*
1356 *opbygge kulstoffet i jorden når de oversvømmes.*

1357

1358 **BOKS: DANSKE ÅLEGRÆSENGE ER MESTRE I CO2 LAGRING**

1359 *Sunde ålegræsenge er et godt eksempel på vigtigheden af intakte og robuste økosystemers indvirkning på*
1360 *klimaet. Ålegræs har en uovertruffen evne til at fjerne CO2 fra atmosfæren og binde det i planten og lagre det*
1361 *i havbunden. Et studie har vist at en sydfynsk bugt har verdensrekord i CO2 lagring, da der her lagres mere*
1362 *CO2 i ålegræsset end i træer på land. Studier viser at der i gennemsnit frigives mere end 220 tons CO2 (hvilket*
1363 *svarer til 17 gennemsnitsdanskernes årlige CO2-aftryk), hver gang man mister 1 hektar ålegræs. I Danmark er*
1364 *arealet med ålegræs desværre gået meget kraftigt tilbage over de seneste 100 år (vi har mistet 70-80 % af*
1365 *arealet med ålegræs siden år 1900), hvilket især skyldes øget udledning af næringsstoffer til vores kystvande,*
1366 *men også direkte påvirkninger fra fiskeri med bundslæbende redskaber og klappning har medvirket til den*
1367 *negative udvikling. Ålegræs vokser nu i gennemsnit på kun halvt så dybt vand, som det gjorde for 100 år*
1368 *siden.*

1369

1370 **BOKS: OMSTILLING TIL SKÅNSOMT FISKERI HAR POSITIV KLIMAEFFEKT**

1371 *På havet vil en overgang fra fiskeri med fx bundslæbende redskaber til skånsomt fiskeri betyde, at*
1372 *ålegræsenge og tangskove får bedre vilkår, hvilket ikke kun er godt for havnaturen men også for klimaet, da*
1373 *ålegræs- og tangskovene både er levested for et væld af arter og samtidig er meget effektive til at optage*
1374 *CO2. Derudover vil et skifte fra bundslæbende redskaber til skånsomt fiskeri reducere fiskeriets klimaaftryk,*
1375 *da bundslæbende redskaber frigiver store mængder drivhusgasser fra havbunden og samtidig også er den*
1376 *fangstmetode som bruger den største mængde fossile brændstoffer.*

1377

1378 **BOKS: UDBYGNING AF VEDVARENDE ENERGI SKAL VÆRE NETTO POSITIV FOR** 1379 **BIODIVERSITETEN**

1380 *At udtage jord til brug for solcelleparker behøver ikke betyde, at vi får mindre natur. Tværtimod. Det skaber*
1381 *nemlig mulighed for at højne biodiversitet på områder, der tidligere blev dyrket med et andet formål.*
1382 *Udbygning med solceller på landbrugsjord giver således mulighed for at omlægge fra en monokultur til*
1383 *sameksistens mellem solceller og en rig og divers flora rundt om solcelleanlæggene som også vil tiltrække*
1384 *insekter og fugle. Omlægningen fra landbrugsjord til solcellemark vil have en netto-positiv påvirkningen af*
1385 *biodiversiteten og grundvand bl.a. fordi pløjning, gødskning og sprøjtning ophører.*

1386 *På havet skal udbygningen af vedvarende energi også være netto positiv for naturen. Etablering af*
1387 *havvindmøller medfører tab af havbund og en ændring af den natur den opsættes i. Ved at kræve, at*
1388 *projektet skal have en 'netto-positiv' påvirkning af havbunden kan påvirkningerne ved udbygning af*
1389 *vindenergi på havet begrænses, idet der da skal laves tiltag der højner diversiteten i området. Der er dog tale*

1390 *om menneskabt ændring i diversiteten idet at vindmøllefundamentene udgør et fremmed element i*
1391 *havnaturen, men det er dog alligevel en mulighed at for søge et samspil mellem natur og behovet for*
1392 *udbygning med vedvarende energi.*

1393

1394 VEJEN DERHEN

1395 Vi skal i Danmark tænke indsatsen for natur og klima sammen, hvis vi skal nå både biodiversitets- og
1396 klimamål. Naturen er en tæt allieret i klimakampen. Ved at bevare og genoprette naturen til robuste
1397 økosystemer øger vi i mange tilfælde også naturens mulighed for at lagre CO₂ og et robust økosystem kan i
1398 mange tilfælde også fungere som effektivt klimatilpasningstiltag.

1399 På land vil det fx indebærer, at når vi udtager kulstofrige lavbundsjord og vandstanden hæves som led i
1400 klimatiltag i landbruget, skal disse arealer i overvejende grad genskabes til de moser og våde enge, de var før
1401 opdyrkningen. Disse arealer har nemlig potentiale til at forbinde den eksisterende natur langs vores
1402 vandløbssystemer. Og det indebærer at vi fx skal indføre klimabufferzoner langs kysterne og bl.a. omlægge
1403 lavbundsjord langs de danske kyster til strandenge, da det vil være et effektivt klimatiltag og samtidig
1404 fungere som et naturligt kystværn og positivt tiltag for naturen. Og at vi skal omlægge produktionskov til
1405 urørt skov til gavn for både natur og klima.

1406 På havet vil det fx indebære, at man tænker havets mulighed for at optage kulstof sammen med bevarelse
1407 og genopretning af havets økosystemer. At man fx tænker ålegræssets egen evne til at lagre enorme
1408 mængder CO₂ ind i planlægningen på havet og udlægger udviklingszoner til bevarelse og genetablering af
1409 ålegræs og makroalger, som direkte og indirekte medvirker til at binde og lagre CO₂ i havet. At udelukke
1410 fiskeri med bundsløbende redskaber er et andet muligt virkemiddel med positive effekter for både klima- og
1411 biodiversitetskrisen. Det kan også fx være at genoprette de stenrev vi har fisket bort, da stenrev vil forbedre
1412 mulighederne for både makroalger og ålegræs kan reetablere sig og disse vil begge have positiv betydning
1413 klimamæssigt i kraft af deres evne til at binde CO₂.

1414

1415 DN ANBEFALER FØLGENDE TILTAG OG VIRKEMIDLER

1416 På land:

- 1417 • At landbrugsjorder i alle ådale ekstensiveres med genopretning af naturlig hydrologi og
1418 naturgenopretning.
- 1419 • At der arbejdes for et stop for intensiv landbrugsdrift og tørvegravning i moser, da moserne både er
1420 vigtige for at bevare naturlige kulstoflagre og biodiversiteten der er knyttet hertil. Desuden bør der
1421 arbejdes for at vådgøre eksisterende drænedede moser og tørvemoser, herunder arealer, der i dag er
1422 landbrug, skovbrug eller tørvegravning for herigennem at binde CO₂.
- 1423 • At der skal udlægges randzoner langs vandløbene, så der er plads til oversvømmelser på enge og
1424 andre naturarealer, hvilket både er gavnligt for natur og klima.
- 1425 • At der laves helhedsplaner for alle vores større vandløbssystemer, så der sker en samtænkning af mål
1426 og virkemidler for natur, vandmiljøindsats, klimagas-reduktion og klimatilpasning på tværs af
1427 kommunerne, således at naturtiltag bruges aktivt til at forhindre oversvømmelse i byerne. DN ønsker
1428 derfor at dette arbejde koordineres i regionerne.
- 1429 • At udlægge skove til urørt skov ved at stoppe skovbrugsproduktion og lade den naturlige hydrologi
1430 komme tilbage i skovene, da det både vil sikre vigtig biodiversitet og samtidig bidrage til bevarelse af
1431 naturlige kulstoflagre.

- 1432
- 1433
- 1434
- 1435
- 1436
- At udlægge klimabufferzoner langs de danske kyster, herunder udlægge de kystnære lavbundsjord til strandeng, så arealerne både kan fungere som klimatiltag, kystnaturen kan flytte sig ind i landet ved stigende vandstand og arealerne samtidig kan fungere som kystværn.
  - At der stilles krav til udbygningen af vedvarende energi på landbrugsjord om at udbygningen skal være netto-positiv for biodiversiteten.

1437

1438

På havet:

1439

1440

1441

1442

1443

1444

1445

1446

1447

1448

1449

1450

1451

- At de danske havområders potentiale for at binde og lagre kulstof i økosystemerne kortlægges og omsættes til genopretningsplaner.
- At sikre beskyttelse af de områder med ålegræs vi har tilbage i de danske farvande samt genopretning af nye områder med ålegræs, stenrev og biogene rev (dvs. rev dannet af blåmuslinger og hestemuslinger).
- At udlægge trawlfrie områder og generelt arbejde for at omstille det dansk fiskeri til skånsomt fiskeri, således at fiskeri med bundslæbende redskaber mindskes markant.
- At hele det danske havområde forvaltes økosystembaseret og kun med bæredygtige aktiviteter så god økologisk og god miljøtilstand opnås, da robuste og intakte økosystemer er en vigtig faktor i forhold til optag og lagring af CO₂.
- At der stilles krav til udbygningen af vindenergi på havet om at udbygningen skal være netto-positiv for biodiversiteten.